thi ca thế giới chọn lọc

thơ

R.Tagor

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

THI CA THẾ GIỚI CHỌN LỌC

KIỀU VĂN
Tuyển giới thiệu

Thơ
R. Tagor

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

Trong tuyển thơ này, chúng tôi có sử dụng các bản dịch thơ của các dịch giả: Chế Lan Viên, Xuân Diệu, Hoàng Trung Thông, Nguyễn Viết Lâm, Tế Hanh, Cao Huy Đỉnh, Đào Xuân Quí, Huyền Kiêu, Yến Lan, Nguyễn Đình Thi, Huy Cận, Nguyễn Hải Trừng.

Trân trọng cảm ơn các soạn giả và dịch giả thơ Tagor.

Địa chỉ liên lạc :

TRẦN TUẤN

49 Hồ Xuân Hương, P.6, Q.3

TP. Hồ Chí Minh

ĐT : 9306381

Lời giới thiệu

Tagor (1861 - 1941) là đỉnh cao nhất của làng thơ Ấn Độ cuối thế kỷ XIX - nửa đầu thế kỉ XX, người đã được giải Nobel (1913) với tập thơ Gitajali (Thơ Dâng).

Tagor đã đảm trách một cách thành công rực rỡ sứ mạng chân chính của một nhà thơ: biểu đạt trọn vẹn trước toàn thế giới về đất nước, con người, văn hóa và "số phận" của Ấn Độ. Mặt khác, Tagor cũng là thi nhân - hiền triết ưu tú, đã phát ngôn, luận triết về những vấn đề tư tưởng và triết học đặc trưng của Ấn Độ nói riêng, của phương Đông nói chung.

Với tâm hồn lớn và trí tuệ kiệt xuất, Tagor là một trong số ít các thi nhân, hầu như đã đạt tới chân lí của thế giới này về tất cả các phương diện. Chính vì vậy, sau hơn một nửa thế kỉ, từ khi Tagor mất đến nay, những điều ông đã khẳng định, đã tiên đoán, đều tỏ ra đúng đắn.

Hơn ai hết, Tagor đã hiểu thấu chân tướng của Thượng Đế, thấu hiểu nguyên lí "vạn vật nhất thể". Theo ông, Thượng Đế - tuy là là đấng toàn năng, siêu việt - nhưng không những không tách rời mà còn hoàn toàn "hóa thân" vào trong muôn loài, muôn vật:

Thượng Đế ở xa kia,
Nơi thợ cày nai lưng
Cày đất cằn sỏi cứng.
Thượng Đế ở cạnh người làm đường
Đang đập đá.
Thượng đế với họ cùng vất vả
Dãi nắng dầm mưa,
Áo quần lấm bụi.

Rõ ràng Tagor đã quan niệm về Thượng Đế hết sức "duy vật" và khoa học.

Từ quan niệm "Trời và Đất chỉ là một", Tagor đã dồn tất cả tâm huyết và sức lực để yêu, để hành động vì thế giới trần tục, vì đất nước Ấn Độ. Tuy là một nhà hiền triết nhưng ông đã xông xáo giữa cuộc đời đang dẫy rẫy ngang trái và đau thương, giống hệt một lãnh tụ cách mạng, một người chiến sĩ ngoài trận tiền. Theo chúng tôi, đó

là điều đặc sắc nhất, mới nhất của nhà thơ Tagor, khiến ông trở nên vô cùng gần gũi với mọi người:

Bạn ơi, đến đây, đừng nao lòng,
Hãy bước xuống nơi trái đất cằn khô.
Bão táp rung chuyển trời,
Chớp sáng lòe quật vào giấc ngủ.
Hãy bước xuống hòa vào đời bình dị.
Màng ảo tưởng xác xơ rồi.
Hãy náu mình giữa những tường đá nhám!

Tagor có rất nhiều bài thơ "chính trị" rừng rực lửa như vậy. Bởi lẽ ông trước hết vẫn là một công dân Ấn Độ chân chính. Ông bầm gan tím ruột trước cảnh tổ quốc của ông, một tổ quốc vĩ đại, một cái nôi của nền văn minh cổ đại phương Đông, tổ quốc ấy bị bọn thực dân Anh giày xéo và hủy hoại. Thái độ căm hờn ấy của Tagor không khác gì thái độ của Phan Bội Châu và các nhà chí sĩ Việt Nam đối với thực dân Pháp. Nỗi đau dân tộc quá lớn đã khiến cho nhà thơ chan chứa lòng yêu cuộc sống phải nhuốm một nỗi buồn sâu lắng mà người ta gọi là "nỗi buồn riêng của Tagor".

Tagor nhận thấy rõ tội lỗi và sự bất nhân vô đạo của bọn tư bản thực dân xâm lược, coi hành động của chúng như là sự vi phạm nghiêm trọng luật trời đất. Từ đó ông khẳng định sự diệt vong của chúng khi mà cuộc sống bất hủ của Ấn Độ vẫn tiếp diễn ngàn đời:

Họ tiếp tục làm
trên biển cả, trên triền sông,
ở Penjab, ở Bombay, Gurát.
Hàng triệu tiếng rì rào dồn dập,
Suốt ngày đêm nghe tựa sấm vang
làm cho cõi đời vĩ đại này
thêm rộn ràng sống động.
Họ vẫn tiếp tục làm
Trên cảnh hoang tàn của trăm ngàn đế quốc.

Không những là nhà thơ ái quốc thực thụ, Tagor còn là nhà thơ nhân đạo chủ nghĩa nồng cháy. Chính ông là một đại biểu xuất sắc của "Tôn Giáo Con Người", một tôn giáo tiến bộ ra đời trong cuộc đấu tranh của "lương tri Ấn Độ" với những giáo điều đày đọa và tàn hại con người của đạo Bà La Môn. Chủ nghĩa nhân đạo của Tagor là sự hòa quyện tuyệt vời của lòng yêu thương con người

nồng nàn với trí tuệ ở đỉnh cao. Đó chính là thứ "nhân đạo lí tính".

Thiên nhiên, đất nước và con người Ấn Độ trong thơ Tagor khác nào những bức tranh kì diệu, nơi nhà thơ gửi gấm tất cả tình yêu của lòng mình:

Hãy để cho ta nghỉ bên thềm của khoảng đất này mềm lịm dưới những ánh sao, vì chính nơi đây, trong bóng đêm, một vòng đeo tay chạm vào một chiếc vò...

Tuy nhiên cũng không ai hơn Tagor nhận thấy rõ sự lạc hậu và tình trạng phi nhân đạo đã và đang tồn tại trên khắp Ấn Độ, như một tai ương. Tagor đã lên tiếng, đã gào thét, đã vung gậy, hươ gươm chiến đấu một cách dữ dằn và quyết liệt với những thứ kẻ thù của con người đó.

Ông đả phá thẳng thừng triết lí "khổ hạnh" từng phổ biến rất lâu đời ở Ấn Độ, như một thứ quái gở :

Tôi sẽ không bao giờ là thầy tu khổ hạnh, nếu nàng chẳng thề thốt gì với tôi.

Tôi sẽ không bao giờ rời bỏ mái ấm nhà vui và lánh mình vào chốn rừng cô tịch, nếu chẳng

có tiếng cười vui rộn rã trong bóng âm vang, nếu chẳng có một tà áo vấn màu cam nào phất phơ trước gió...

Ông đứng hẳn về phía những người lao động bình thường, nghèo khổ, chống lại mọi sự áp bức. Ông cất tiếng nói mạnh mẽ bênh vực nữ quyền:

Không bao giờ ta lẩn trốn vào buồng dâu
Với đôi kiềng chân rụt rè kêu lẻng xẻng
Trong bóng tối âm u;
Không, ta hiên ngang xông vào chốn hiểm nghèo
Đầy tuyệt vọng của tình yêu,
Giật ngay chiếc khăn trùm trên mặt ta
Là phận héo hon của đàn bà;
Giọng ta truyền lệnh chiến vang vang:
"Anh là của riêng em"!

Thơ Tagor như một ngọn cờ tiên phong, như những hồi kèn thúc quân vang lên giục giã nhân dân Ấn Độ thức tỉnh, thoát khỏi giấc ngủ ù lì và vươn nhanh về tương lai, nơi cuộc sống văn minh đang kêu gọi. Thơ Tagor đã đạt tới một thứ chủ nghĩa nhân đạo cách mạng.

Ơi em, đoa hồng màu đỏ huyết, những bông hoa buồn ngủ của tôi đã tái nhạt
và héo tàn!
Tôi đã đến để nâng chiếc kèn đồng của
người ra khỏi đất bụi.
Giấc ngủ không còn ở trong tôi nữa - tôi sẽ
cất bước giữa muôn ngàn mũi tên.
Một số người ra khỏi nhà mình sẽ chạy đến
bên tôi - một số khác sẽ rên râm.
Những kẻ khác nữa, giữa giấc ngủ của họ, sẽ xao động và sẽ kêu lên trong những cơn mơ đau đáu. Vì đêm nay chiếc kèn đồng của người sẽ vang vang...

Tính nhân văn trong thơ Tagor được bộc lộ rất sắc nét trong những bài thơ tình của ông. Chúng ta biết đất nước Ấn Độ từ xa xưa đã là một khu vườn trù mật của tình yêu. Nối tiếp truyền thống thơ tình yêu rực rỡ từ thời đại của nhà thơ Kalidaxa hơn một nghìn năm trước, Tagor cống hiến cho văn học nhân loại những khúc tình ca bất hủ:

Người chở thuyền đã đi ra, tôi chẳng rõ đến nơi hẹn hò nào, và đêm hoảng sợ vì sắc trắng đột nhiên của những cánh buồm kia.

Tôi không hiểu cuối cùng người sẽ đổ bộ lên bờ bến nào để tới được căn vườn lặng lẽ nơi có ngọn đèn chong, và tìm thấy người thiếu nữ đang đợi chờ, ngồi trong bụi lấm...

Một cống hiến hết sức giá trị của Tagor cho nền thơ Ấn Độ và thế giới, đó là mảng thơ viết cho trẻ em. Đầu óc thi - triết gia của Tagor đã phát hiện tất cả những gì là kì diệu, là thánh thiện, dường như là đặc hữu của tuổi thơ. Những ý niệm của lứa tuổi này trùng hợp với những ý niệm về một xã hội lí tưởng, trong đó người với người thực sự là bạn, không phân đẳng cấp, không hằn thù, không đố kị, một xã hội đầy niềm vui sống :

Trên bãi bờ những thế giới vô biên
Con trẻ họp đàn, hò reo nhảy múa...
Trẻ con nghịch vỏ sò, làm nhà bằng cát,
Kết thuyền chơi với lá vàng héo nhạt,
Và cười vui thả thuyền xuống bể sâu.
Trẻ nô đua bờ bãi năm châu...

Là nhà thơ cùng một lúc đạt tới đỉnh cao của tư tưởng, tình cảm và hành động, là con người "trí tuệ", biết nhúng trọn vẹn cuộc sống của mình vào trong dòng chảy của tạo hóa, Tagor đã xử thế

một cách tuyệt hảo. Ông đã nêu một tấm gương sinh động cho nhiều thế hệ noi theo, đã để lại cho thi ca Ấn Độ và nhân loại một gia tài thơ đồ sộ với những giá trị rất cao về nội dung và nghệ thuật. Nhân dân Ấn Độ coi ông như một lãnh tụ, bên cạnh Gandi và Nêru. Thế giới thừa nhận ông là nhà thơ lớn của nhân loại.

Đọc và nghiên cứu tác phẩm của nhà thơ lớn của nước Ấn Độ láng giềng, có những hoàn cảnh rất giống với Việt Nam ta, có chung một nguồn văn hóa cổ truyền phương Đông, không những chúng ta được thưởng thức những ý tưởng và nghệ thuật thơ tuyệt vời, mà còn rút ra được rất nhiều bài học bổ ích về nhiều mặt.

KIỀU VĂN

Cái ngày hoa sen nở
Trí tôi còn dong xa,
Không biết hay gì cả,
Chẳng hái hoa vào giỏ,
Để cánh hoa chơ vơ,

Nhưng rồi đến tận giờ
Buồn đôi khi ập đến.
Chợt dậy giữa chiêm bao,
Thấy một màu hương quyện,
Kìa dấu mùi hương đến
Trong gió Nam ngạt ngào.

Mùi hương mơ màng kia
Làm ta thèm khát bấy,
Nghe như hơi thở nồng
Của mùa hè diễm lệ
Đang tự nâng mình lên
Đến tròn đầy, tuyệt mĩ...

Trước đây, tôi biết đâu
Hoa gần mình đến thế,
Hoa chính thuộc về mình
Và mùi hương tuyệt mĩ
Là giữa lòng tôi sinh.

(Chế Lan Viên)

Một dòng sự sống chảy xuyên
Qua bao mạch máu tôi - liền ngày đêm.
Cũng dòng sống ấy triền miên
Chảy trong đời - lại múa nên nhịp nhàng.

Chính dòng sự sống râm ran
Đẩy niềm vui sướng qua làn đất tơi
Hóa thành ngọn cỏ vô hồi,
Nở thành những sóng hoa cười lá say.
Ngọn triều sống ấy vơi đầy,
Biển sinh cùng tử vui vầy đưa nôi.

Ta nghe sự sống muôn loài
Đụng vào ta, khiến rạng ngời chân tay.
Tự hào trong máu ta nay
Đang reo múa nhịp sống say muôn đời.

(XUÂN DIỆU)

Một ngôi sao đầu tiên trong đêm đã lặn.
Ánh lửa một dàn hỏa táng lịm dần bên sông
yên lặng.
Từ trong sân nhà vắng, dưới bóng trăng nhạt màu,
người ta nghe tiếng chó rừng sủa rú họa nhau.
Nếu có một khách đi đường xa nhà lạc bước đến
đây ngắm nhìn đêm, và nghiêng đầu nghe tiếng
đêm ca hát.
Thì ai là người có đấy để thầm thì với họ những bí
quyết của cuộc đời, nếu tôi đóng cửa, thoát mình
khỏi nợ trần ai?
Tôi có ngại gì tóc tôi điểm bạc?
Bao giờ tôi cũng trẻ hay cũng già như người trẻ
nhất và người già nhất trong làng.
Có những người nụ cười hiền dịu giản đơn, có
những người mắt ngời ranh mãnh.
Những người này lệ ứa giữa ban ngày chói ánh,
những người kia lệ giấu trong bóng tối âm thầm.
Tất cả họ đều cần đến tôi, tôi không có thì giờ
trầm ngâm về cuộc sống kiếp sau.
Tôi một tuổi với tất cả mọi người ; có ngại gì nếu
tóc tôi điểm bạc?

(XUÂN DIỆU)

.

Ta biết vào một chiều tối tăm của một ngày nào đó, mặt trời sẽ nói với ta lời vĩnh biệt cuối cùng.

Các mục đồng sẽ thổi sáo dưới bóng râm cây vả, những đàn bò sẽ gặm cỏ trên sườn dốc bên sông, trong khi những ngày của ta sẽ đi vào đêm tối.
Và ta nói lời cầu nguyện này : ước gì trước khi ta từ giã trái đất này, ta biết được tại sao trái đất đã bồng ta.

Tại sao sự yên lặng của những đêm trái đất đã nói với ta về những vì tinh tú, tại sao ánh sáng của những ngày trái đất đã làm nở sinh những đóa hoa tư tưởng của ta bằng chiếc hôn nồng.

Trước lúc ra đi ước gì ta còn nán lại được trên một điệp khúc cuối cùng để hoàn thành giai điệu, ước gì đèn thắp cho ta thấy được mặt em, và những bông hoa kết vòng cho ta được đặt lên trán em.

(HOÀNG TRUNG THÔNG)

Đội ta ở bên nhau
Khi Mùa Xuân gỏ cửa:
- Hãy để cho tôi vào!
Xuân mang cho lứa đôi
Tiếng thầm của niềm vui
Tiếng nhẹ nhàng rung khẽ
Của mầm non mới hé.

Ta đang mải trầm tư
Em bên xa quay sợi
Mùa Xuân dần đi xa
Và đột nhiên biến vội
Cùng với những đóa hồng
Nở muộn trên cành hoa.

Hỡi Em Yêu, bây giờ
Em không còn đây nữa
Mùa Xuân lại gõ cửa:
– Hãy để cho tôi vào!
Xuân chỉ còn mang đến
Tiếng lá khô xạc xào
Tiếng gù vọng chim câu.

Ta ngồi bên cửa sổ
Và một bóng mơ hồ
Ngồi bên ta lặng lẽ
Buồn xe những mộng mơ...
Và Mùa Xuân không còn
Những nỗi đau thầm nữa
Để mang đến cho ta,
Mùa Xuân mà muôn nhà
Đón tưng bừng vào cửa!

(NGUYỄN VIẾT LÃM)

Nếu tôi đã sống ở Út-gianh (Ujjain) thành phố đế vương trong thời đại mà Kaliđaxa là nhà thơ của vua, thì tôi đã làm quen với một người thiếu nữ xứ Manva nào đó, và ý nghĩ tôi sẽ cảm rung lên khi nghe âm điệu của tên nàng:

Thì, qua làn mi ngả bóng nghiêng nghiêng, nàng đã bạo dạn ngó tôi; nàng đã lấy cớ làm vướng tấm mạng che người vào cành cây hoa nhài để nấn ná bên tôi.

Những việc như thế đã đến trong những ngày qua mà dấu vết đã chìm trong lá rụng, và những sinh viên ngày nay cãi nhau về những ngày tháng trớ trêu.

Những thời đã trôi qua ấy, tôi không tiếc thương đâu; nhưng than ôi, và than ôi! những thiếu nữ xứ Manva cũng đi theo...

Những nàng ấy đã đem đi những lẵng tràn đầy hoa hồng về những cõi linh thiêng nào.

Sớm nay, tôi buồn vì sinh quá chậm không được gặp những nàng con gái xưa mà tôi có thể quen biết; ấy thế mà mùa xuân đã lại đem về cũng vẫn những đóa hoa mà ngày xưa các nàng cài lên tóc.

Cũng vẫn con gió năm xưa đã thổi tấm mạng che của các nàng, giờ làm rung rinh những đóa hoa hồng, và không thiếu một cái vui nào trong các mùa xuân hôm nay mà Kaliđaxa không còn nữa để ngợi ca.

Nhưng tôi biết nếu từ chốn thiên đường các nhà thơ, người trông thấy tôi, chắc người có những lí do để mà ganh tị!

(TẾ HANH)

Ấy là lúc trời ngả bóng đêm, tôi hỏi nàng: "Ta đến xứ lạ nào đây?" Nàng chỉ nhìn mắt xuống, và trong khi nàng bước xa, tôi còn nghe chiếc vòng đeo tay của nàng chạm với chiếc vò.

Những cây tre mềm mại nghiêng xuống bờ sông và mọi vật hầu như thuộc vào dĩ vãng. Không xa đây, tôi vẫn còn nghe một chiếc vòng đeo tay chạm với một chiếc vò...

Hãy ngừng chèo. Hãy neo thuyền ta lại!...

Sao hôm đã khuất sau nóc đền, và những bậc thềm cẩm thạch mờ xanh ngả bóng trên dòng nước thâm u.

Kẻ lữ hành muộn bước thở dài; những ánh đèn cửa sổ nơi xa len qua cành lá. Và một chiếc vòng đeo tay vẫn chạm mãi vào một chiếc vò, và tôi nghe những tiếng chân đi trong đường phố hẻm rụng đầy lá.

Đêm xuống rồi; những tháp cao của lâu đài giống những bóng ma; phố xá mỏi mệt rì rầm. Hãy ngừng chèo; hãy neo thuyền chúng ta lại.

Hãy để cho ta nghỉ bên thềm của khoảng đất này mềm lịm dưới những ánh sao, vì chính nơi đây, trong bóng đêm, một vòng đeo tay chạm vào một chiếc vò...

(NGUYỄN VIẾT LÃM)

Từ biệt trời

Vòng hoa Trời đã tàn úa trong lòng tôi. Ánh hào quang đã mờ nhạt trên đôi mày tôi. Phúc Trời ban cho tôi cũng vừa hết. Hôm nay xin từ biệt Trời.

Hỡi bách thần nam nữ! một trăm ngàn năm nay, tôi như một thần, sống chung với các vị. Hôm nay là lúc chia li, tôi nhìn sâu vào mắt các vị, hi vọng nhận được vài giọt lệ thân tình, nhưng có gì đâu. Thấy tôi ra đi, Trời mừng, như người không tim, lạnh nhạt nhìn tôi như nhìn sao băng rơi xuống đất và bị cuốn theo dòng sinh tử tử sinh. Trời cũng chẳng mảy may rung động; đến như cậy đa khổng lồ kia còn chút rung động khi một cuống lá nhỏ xíu lìa cành nữa là!

Này Mênaca , sao nàng vẫn say sưa ca múa, chẳng chút bồn chồn gì cả. Này Urơvaxi , trước lồng ngực xinh xắn của nàng, trăm đường tơ còn thánh thót, sao nàng nỡ từ chối, không cho tôi một điệu buồn li biệt.

Hỡi bách thần nam nữ! Hãy hưởng cực lạc, hãy tha hồ uống mật ngọt lịm cho tuổi thanh xuân còn mãi mãi. Hỡi các vũ nữ xinh đẹp, cứ vui sướng, đừng để cho ánh mắt mờ đi vì phiền muộn yêu đương. Các vị chẳng có nhu cầu, lo âu và dục vọng. Còn tôi, trở về trần thế, tôi sẽ tìm thấy người mà lòng tôi khao khát gặp. Một hôm nàng sẽ đến nhà tôi, nàng mặc chiếc áo cưới hồng thắm, mày nàng xoa bột trầm thơm trắng. Nàng sẽ chia sẻ mọi vui buồn với tôi. Thỉnh thoảng, vào lúc đêm khuya thanh vắng, Trời sẽ hiện lại trong trí tôi, như một giấc mơ kì lạ. Tôi sẽ tỉnh dậy với những dục vọng mơ màng và để sống một giấc mơ kì lạ hơn thế nữa: Tôi sẽ ngắm ánh trăng rọi trên khuôn mặt mờ mờ của người vợ tôi mới cưới, tôi sẽ ngắm làn tóc mây nàng xõa trên gối, đôi vú nàng chĩu nặng trên lồng ngực phập phồng. Và, tôi sẽ nhẹ nghiêng mình hôn nàng trên môi thắm.

Hỡi Trái Đất, mẹ yêu quí! Mẹ đau khổ, mẹ bị bỏ rơi, hôm nay tâm hồn con đang khóc đòi Mẹ đây. Nước mắt sầu thảm của mẹ lúc xa con đã khô ráo từ lâu, nhưng đến khi con trở về trong cánh tay nồng ấm của Mẹ, nước mắt vui sướng của Mẹ sẽ giàn giụa hát bài ca đón mừng! Và Mẹ ơi, từ hôm đó về sau, lòng Mẹ sẽ lại bắt đầu có mối lo khác, lo rằng đứa con đã mất đi vừa thấy lại được, có ngày sẽ mất nữa chăng.

1891

*
* *

Nắng chói lọi, đồng quê, mưa xuân gội
Lá rung rinh lấp lánh trong lùm tre,
Đất vừa xới tỏa thơm hòa không khí.
Rắn chắc tay ta, lòng nở reo vui
Khi trọn ngày trên đồng cày vất vả.
Ý nhà thơ luôn nhảy nhót nhịp nhàng,
Ven bãi cỏ ghi từng dòng xanh mởn,
Trải sóng tim trên lúa chín dập dờn,
Trái đất mừng những ngày thu rộn nắng,
Mừng những đêm rằm vằng vặc ánh trăng,
Khi trọn ngày trên đồng cày vất vả.

1911

*
* *

Xuân tràn ngập lòng ta với muôn hoa lá, với ong bướm rộn ràng suốt ban mai, với gió nhẹ đùa trong bóng mát.

Suối ngọt tuôn chảy từ trong lòng trái tim ta.

Mắt ta tắm thỏa thuê như bình minh đầm đìa sương, và cuộc sống rung động khắp mình ta như tiếng đàn thánh thót.

Xuân yêu dấu những ngày bất tận của ta, phải chăng xuân phiêu đãng một mình trên bãi biển đời ta đang dạt dào sóng nước?

Phải chăng mộng ta bay phất phới quanh xuân như bướm chiều cánh màu sặc sỡ?

Phải chăng tiếng xuân hát đang vọng vào chốn âm u của lòng ta?

Ngoài xuân ra, có ai nghe được những giờ vội vã đang điểm rộn ràng trong mạch máu ta lúc này, những bước vui nhảy nhót trong lồng ngực ta, tiếng đời náo nức rung động đang vỗ cánh trong ta.

1915

*
*   *

Người làm tôi trở nên vô tận. Ấy là ý muốn của Người. Li rượu mỏng manh này, đã bao lần. Người dốc cạn rồi lại rót đầy chất sống mới mát tươi.

Ống sáo sậy nhỏ này, người đem lên núi, xuống đồng ; Người thổi vang khắp nơi những điệu nhạc muôn đời vẫn mới.

Được sự vuốt ve bất hủ của bàn tay Người, trái tim nhỏ bé của tôi nở rộng và thốt ra những lời khôn tả xiết.

Lộc Người ban cho là vô tận, mà tay tôi nhỏ bé quá ; nhưng ngày qua tháng tới, Người vẫn rót mà vẫn chưa đầy.

1913.

*
* *

Cuộc sống của đời tôi ơi,
Tôi sẽ mãi mãi cố giữ cho thân mình tôi trong trắng
Vì tôi biết rằng trên khắp mình tôi có làn vuốt ve sinh động của Người.
Tôi sẽ mãi mãi cố để mọi điều giả dối ở ngoài tâm tư tôi,
Vì tôi biết rằng Người là chân lí đã dọi ánh sáng của lẽ phải vào tinh thần tôi.
Tôi sẽ mãi mãi cố gắng xua đuổi mọi tà ý ra khỏi lòng tôi, và giữ cho tình yêu của tôi nở hoa
Vì tôi biết rằng Người đã ngự trị trong chốn thâm cung của lòng tôi.
Và nhất định tôi sẽ phải cố gắng để thể hiện Người trong hành động của tôi,
Vì tôi biết rằng quyền lực của Người sẽ cho tôi sức mạnh để hành động.

1913

*
* *

Bạn đọc ơi, bạn là ai sẽ đọc thơ tôi, một trăm năm sau ?

Tôi không thể gửi đến bạn một bông hoa nào từ mùa xuân phong phú này, một tia vàng nào từ trời mây bao la này.

Bạn hãy mở cửa nhìn ra ngoài.

Trong vườn hoa đang nở, bạn sẽ hái bao kỉ niệm thơm nức của những hoa tàn một trăm năm trước.

Trong lòng vui của bạn, chắc bạn sẽ nghe nguồn vui sống hát vang một sáng mùa xuân ; ấy, nguồn vui sống gửi giọng vui tới bạn qua một trăm năm tròn.

1914

*
*   *

Tôi không thiết tình yêu vô hạn độ mà chỉ thiết tình yêu như rượu mạnh sục sôi, trong chốc lát làm nổ tung chai và chảy phí ra ngoài.

Đem cho tôi tình yêu trong mát như mưa thấm đồng khô khát và tuôn đầy những vại đất thô sơ.

Đem cho tôi tình yêu thấm tận đáy lòng và lan ra như nhựa chảy ngầm qua cành cây cuộc sống, làm nở hoa kết quả.

Đem cho tôi tình yêu tràn ngập thanh bình để giữ lòng yên lặng.

1915

*
* *

Con chim bói cá đậu trên chiếc thuyền vơi, và bên bờ sông con trâu lim dim mắt, thích thú đằm trong bùn tươi.

Con chó làng sủa, con bò cái gặm cỏ trên bãi xanh, theo sau là bầy sáo đang tìm sâu bọ.

Dưới bóng me, ở cuối lùm cây yên tĩnh, hòa hợp những tiếng động thiên nhiên : tiếng chim ríu rít, tiếng diều hâu lanh lảnh, tiếng cá búng nước và tiếng ve khô dòn.

Thiên nhiên muôn màu vẻ là thế đó, và Quê mẹ run run khi lòng được ôm ấp buổi đầu.

1922

*
* *

Nàng ơi,

Tất nhiên nàng sẽ ra đời
Trong thế kỉ nào đó ;
Xin nàng tha thứ cho,
nếu quả vì tôi kiêu hãnh
Vẽ dáng nàng đang đọc thơ tôi
Khi trăng rọi im lìm qua khe chữ.

Tôi nghe như tim nàng thổn thức
Và tiếng nàng thì thầm :
"Nếu nhà thơ ngày nay còn sống và gặp ta
Thì nhà thơ chắc sẽ yêu ta".

Tôi biết nàng tự bảo :
"Chỉ trong đêm nay, dưới mái hiên,
Ta thắp đèn chờ,
Dù ta biết chẳng bao giờ nhà thơ đến".

1924
(CAO HUY ĐỈNH)

Hỡi vị Quân sư,
xin hãy lấy tiền về.
Tôi là một trong những người phụ nữ
mà ngài đã đưa vào nơi điện thánh trong rừng
để cám dỗ thày tu khổ hạnh trẻ kia
từ xưa chưa được thấy đàn bà.
Tôi đã không làm được như lời ngài dạy bảo.
Ánh ngày lên chầm chậm
và chàng trai ẩn dật đi ra ngoài suối tắm,
những chiếc khóa màu nâu lủng lẳng trên vai chàng,
như một lùm mây buổi sáng,
và chân tay chàng ánh lên như một tia nắng lung linh.
Chúng tôi vừa bơi thuyền, vừa cười vừa hát.
Chúng tôi nhảy xuống sông
tung tăng đùa rỡn
và nhảy múa quanh chàng.
Trong khi ấy thì mặt trời từ bờ suối mọc lên
Chiếu thẳng vào chúng tôi một luồng giận dữ thiêng liêng.

Như một vị Chúa - hài đồng.
Chàng mở to đôi mắt
nhìn chăm chăm những động tác của chúng tôi
và kinh ngạc
đến nỗi đôi mắt chàng
sáng lên như những ánh sao mai.
Chàng đưa lên trời hai bàn tay chắp lại
và cất tiếng hát lên một bài tụng
Tiếng hát trẻ trung của chàng nghe tựa tiếng chim
làm cho mỗi chiếc lá trong rừng
đều giật mình run rẩy.
Trước kia, chưa bao giờ ai hát những lời như vậy
cho một người đàn bà trần tục được nghe :
Nó tựa như bài tụng im lìm
dành cho buổi bình minh
vừa ở dưới đồi im mọc dậy
Những người phụ nữ lấy tay che miệng,
và cười
cả thân mình rung chuyển
Trên mặt chàng bỗng hiện lên một thoáng
hoài nghi.
Tôi nhanh nhẹn chạy đến bên chàng
trong lòng đau khổ
tôi quì xuống, thưa rằng :
"Xin cho tôi được hầu ngài".

Tôi đưa chàng đến một thảm cỏ,
lấy tà áo lụa của tôi lau người chàng
và quì xuống đất
trải tóc ra để lau đôi chân ướt của chàng
khi tôi ngẩng mặt lên và nhìn vào mặt chàng
tôi tưởng như cảm thấy cái hôn đầu tiên
gửi đến người phụ nữ đầu tiên trên cõi thế.

Hãy ban phúc lành cho tôi
hãy ban phúc lành cho Chúa
đã cho tôi làm một người phụ nữ.
Tôi nghe chàng nói với tôi :
"Cô là vị thánh vô danh nào đấy nhỉ ?
Bàn tay cô là bàn tay Người bất tử,
và mắt cô mang sự huyền bí
của đêm khuya"
Ồ, không, không phải nụ cười ấy đâu hỡi vị
Quân s

Chút bụi của trí năng trần thế
đã che kín mắt ngài,
hỡi cụ già ơi.

Nhưng lòng ngây thơ của chàng trai ấy
đã xuyên thủng màn sương
và nhìn ra chân lí sáng ngời
người phụ nữ thiêng liêng...

Những người phụ nữ vỗ tay
và cười lên những tiếng cười thô tục
Họ ném những tấm mạng vào trong bụi
mái tóc buông lơi
họ bắt đầu ném hoa vào người chàng,
Hỡi mặt trời tinh khiết của ta ơi
lòng e thẹn của ta có thể dệt nên màn sương mỏng
để che phủ người chăng ?
Tôi ngả xuống chân chàng và khóc lóc :
"Xin chàng tha lỗi cho tôi"
Tôi chạy như một con nai
luẩn quẩn giữa bóng cây và ánh nắng
vừa chạy, vừa kêu :
"Hãy tha lỗi cho tôi".
Tiếng cười thô lỗ của những người phụ nữ
đè nặng người tôi như ngọn lửa vỡ tung
nhưng bên tai tôi vẫn còn ngân mãi :
"Cô là vị Thánh vô danh nào đấy nhỉ ?"

*
*   *

Thày tu khổ hạnh, hai mắt nhắm nghiền
đang tự hành xác trong rừng sâu :
Thày muốn được lên thiên đường
Nhưng cô gái hái củi
mang đến cho thày
những trái cây bọc trong tà áo
và nước suối
đựng trong những cốc làm bằng lá cây
Ngày cứ trôi đi
và cuộc hành xác
càng trở nên khắc nghiệt
đến nỗi trái cây
thày không thèm ăn
và nước
thày cũng không đụng tới :
và cô gái hái củi buồn rầu

Vị chúa tể của thiên đường
nghe nói có một người
dám mong được như thần thánh
Ông ta đã từng đánh ngã bọn thiên lôi
vốn chẳng kém chi mình
và đã đuổi họ ra khỏi vương quốc của ông
Tuy nhiên ông sợ con người
lấy sự khổ đau làm sức mạnh.

Nhưng ông rất hiểu lề thói của người trần
Và âm mưu bẫy cái thứ chúng sinh bằng đất
bụi này
Ra khỏi cuộc phiêu lưu của họ

Một hơi thở tự thiên đường
bay xuống
hôn vào tay chân cô gái hái củi
sắc đẹp trẻ trung của cô
bỗng chốc trở nên rạng rỡ
và những ý nghĩ của cô
bỗng rào rào
như bầy ông vỡ tổ.
Đã đến lúc thày tu khổ hạnh phải rời bỏ khu rừng
vào trong hang núi
để hoàn thành cuộc hành xác khắc nghiệt kia.
Khi thày mở mắt
để tiếp tục cuộc hành trình
thì cô gái hiện ra
như một bài thơ quen thuộc đã quên
mà một điệu mới thêm vào
làm cho kì lạ

Thày tu khổ hạnh đứng lên
và bảo cho cô biết
đã đến lúc thày phải rời bỏ khu rừng
"Nhưng sao thày lại tước mất của con
sự may mắn được hầu thầy ?"
Nước mắt lưng tròng, cô gái hỏi.
Thày tu ngồi lại
suy nghĩ hồi lâu
rồi ở nguyên chỗ cũ

Hôm ấy, cô gái thức suốt đêm không ngủ
Cô hối hận
và bắt đầu chán cái uy lực của mình
Cô ghét chiến công cô vừa có được
Đầu óc cô bập bềnh trên sông triều dào dạt
của niềm vui hỗn loạn, xôn xao
Sáng hôm sau
Cô đến chào thày tu khổ hạnh
Xin được ban phước lành
và nói lời từ biệt.

Thày tu im lặng nhìn cô
rồi nói :
"Thôi, cô đi,
và chúc cô được mọi điều như ý".
Thày tu ngồi một mình
năm này qua năm nọ
cho đến khi cuộc hành xác hoàn thành
Vị Chúa tể của những Người bất tử
xuống báo cho thày biết rằng thày đã được cõi
thiên đường
Nhưng thày tu nói :
"Đã lâu, tôi không cần nó nữa".
Vị Chúa kia liền hỏi :
Thầy muốn được phần thưởng nào cao quí hơn ?
"Tôi muốn được cô gái hái củi".

(ĐÀO XUÂN QUÍ)

*

* *

Người Chở thuyền đã đi ra để trong đêm vượt biển đang thịnh nộ.

Cột buồm rên rỉ dưới sức gió giận dữ thổi căng tất cả các buồm.

Bị những vuốt của đêm cào xé rách, trời đã ngả xuống biển và đầu độc biển với những bóng tối và những hãi hùng.

Sóng lăng ngọn về phía bóng tối mịt mù, và Người Chở thuyền đã đi ra để vượt biển đang thịnh nộ.

Người Chở thuyền đã đi ra, tôi chẳng rõ đến nơi hẹn hò nào, và đêm hoảng sợ vì sắc trắng đột nhiên của những cánh buồm kia.

Tôi không hiểu cuối cùng người sẽ đổ bộ lên bờ bến nào để tới được căn vườn lặng lẽ nơi có ngọn đèn chong, và tìm thấy người thiếu nữ đang đợi chờ, ngồi trong bụi lấm.

Chiếc thuyền không sợ giông tố cũng chẳng sợ bóng tối này, theo đuổi mục đích gì ?

Nó có chở đầy bảo ngọc trân châu chăng ?

À không ! Người Chở thuyền đâu có mang theo mình kho báu, mà chỉ cầm trong tay một bông hồng bạch, và mang một tiếng hát trên đôi môi.

Cho người thiếu nữ đang thức một mình với ngọn đèn cháy trong đêm

Nàng ở bên kia đường

Tóc nàng sổ tung bay trong gió và che lấp đôi mắt nàng.

Giông tố gầm thét qua những cửa vỡ nhà nàng, ánh sáng chập chờn trong cây đèn đất sét chiếu lên tường những bóng tối tăm.

Giữa tiếng gió gào, nàng nghe thấy chàng gọi tên nàng, tên nàng mà chưa ai biết đến

Người Chở thuyền xuống thuyền từ lâu lắm rồi.

Và hãy còn lâu nữa trời mới rạng đông và chàng gõ vào cửa nhà nàng.

Trống sẽ không khua lên đâu, và sẽ không một ai hay.

Tuy nhiên, ánh sáng sẽ ngập đầy nhà, bụi lầm sẽ được cảm tạ, và trái tim sẽ được vui sướng.

Tất cả những ngờ vực sẽ tiêu tan trong sự lặng im, khi Người Chở thuyền cập bến.

(HUYỀN KIỀU)

Em mặc áo mới hôm nay, vì cả người em muốn cất lên tiếng hát.

Em tặng trọn đời em vẫn còn chưa đủ ; mỗi sáng mai, em lại muốn sáng tạo ra những quà tặng mới, hiền từ sâu thẳm của tình em.

Và mặc chiếc áo mới hôm nay, chẳng phải em hiện trước mắt chàng như một hiến dâng mới mẻ ?

Cũng như trời chiều, hồn em nhuộm một màu phơi phới bao la ; bởi thế cho nên em sẽ thay tấm mạng che người, để cho khi xanh màu mơn mởn cỏ non, khi óng ánh như đồng lúa mùa đông trải mượt.

Hôm nay, áo em cũng giống như sắc trời muốn động mưa.

Áo sẽ khoác cho người em màu sắc của vô biên và ánh phản chiếu của những ngọn đồi bên kia biển lớn.

Nếp áo mang niềm vui của những đóa mây mùa hạ dạo bay qua khắp khung trời.

(NGUYỄN VIẾT LÃM)

Đôi mắt lo âu của em buồn. Đôi mắt em muốn tìm vào tâm tưởng của anh.

Như trăng kia muốn vào sâu biển cả.

Em biết tất cả đời anh, anh không giấu em một chuyện gì, ấy vì thế mà em không biết gì tất cả về anh.

Nếu đời anh là viên ngọc, anh sẽ đập ra làm trăm mảnh và xâu thành một chuỗi quàng vào cổ em.

Nếu đời anh chỉ là một đóa hoa, dịu dàng và bé nhỏ, anh sẽ hái nó khỏi cành để đặt vào trong mái tóc em.

Nhưng em ơi, đời anh là một trái tim. Nào ai biết được bến bờ của nó ?

Chính em là nữ hoàng của nước đó, thế mà em có biết biên giới nó đâu.

Nếu trái tim anh chỉ là lạc thú, thì em sẽ thấy nó nở ra thành một nụ cười sung sướng và em sẽ thấu suốt rất nhanh.

Nếu trái tim anh chỉ là khổ đau thì nó sẽ tan ra thành lệ trong, lặng im phản chiếu ra nỗi âm thầm u ẩn.

Nhưng em ơi, trái tim anh lại là tình yêu.

Nỗi vui, nỗi buồn của nó là vô biên, cái nghèo và cái giàu của nó là trường cửu.

Trái tim anh cũng ở gần em như chính đời của em vậy, nhưng chẳng bao giờ em biết rõ cả được nó đâu.

*
* *

Em thế nào thì cứ thế mà đến ;
Chớ có loay hoay sửa soạn áo quần.
Nếu tóc em tết rồi đã bị sổ ra
nếu đường ngôi chưa thẳng,
nếu những dải áo lót của em còn lỏng
thì cũng đừng lo ngại, em ơi
Em thế nào thì cứ thế mà đến ;
Chớ có loay hoay sửa soạn áo quần.
Em hãy đến, bước nhanh trên cỏ
Nếu vòng chân em có tụt xuống bởi sương đêm,
Nếu những chuỗi đạc trên chân em lơi lỏng
Nếu những viên ngọc trong dây rơi xuống
Thì cũng đừng lo ngại, em ơi
Em hãy đến, bước nhanh trên cỏ.

Em thấy chăng mây phủ kín bầu trời ?
Từ xa ở phía bờ sông những đàn sếu bay đi
Và những trận gió mạnh lao vào bãi vắng.
Đàn gia súc lo âu đang chạy về chuồng trong xóm.
Em thấy chăng mây phủ kín bầu trời ?
Em uổng công thắp ngọn đèn thay áo
Nó lay lắt và tắt đi vì gió thổi
Nào ai biết mí mắt em sẽ không bị muội đèn
hoen ố ?
Bởi mắt em còn đen hơn cả mây mù
Em uổng công thắp ngọn đèn thay áo
Nó tắt ngay thôi.

Em thế nào thì cứ thế mà đến ;
Chớ có loay hoay sửa soạn áo quần.
Nếu vòng hoa chưa kịp tết xong
thì có ai để ý ;
Nếu dây chuyền chưa khóa chặt,
thì cứ mặc nó em ơi.

Đã muộn rồi
Bầu trời đã nặng trĩu mây đen
Em thế nào thì cứ thế mà đến
Chớ có loay hoay sửa soạn áo quần.

*
*   *

Tay nắm chặt tay, mắt dừng lâu trong mắt ;
Câu chuyện của lòng ta bắt đầu như vậy đó.
Ấy là đêm tháng Ba trăng tỏ ;
Hương Kêna dịu dàng tỏa khắp không trung ;
Chiếc sáo của anh nằm trơ dưới đất và vòng hoa
của em còn hãy dở dang.
Tình yêu của chúng ta thực cũng giản đơn như
một bài hát vậy.

Tấm mạng màu vàng nghệ của em làm cho mắt
anh say đắm.
Cái vòng hoa nhài em tết cho anh
đã lay động lòng anh như một lời khen thưởng.
Đó là một trò chơi có cả hiến dâng và từ chối;
phát hiện rồi lại giấu che,
nụ cười và e lệ
những cuộc đấu tranh nhẹ nhàng nhưng vô bổ.
Tình yêu của chúng ta thực cũng giản đơn
như một bài hát vậy.

Chẳng có sự bí ẩn nào bên ngoài hiện tại :
Không có tham vọng làm cái điều không ai
làm nổi ;
Không có bóng đen nào phía sau lòng hứng khởi
say sưa
Không sờ soạng lần mò trong chiều sâu bóng tối.
Tình yêu của chúng ta thực cũng giản đơn như
một bài hát vậy.
Chúng ta không tách xa lời nói
Để lạc vào trong cõi im lặng muôn đời
Chúng ta không đưa tay vào chốn hư vô
để tìm những vật không mong gì có được;
Những gì chúng ta cho và nhận
Cũng đủ lắm rồi
Chúng ta không hề ép niềm vui
để từ đó vắt ra chất rượu đau thương
Tình yêu của chúng ta thực cũng giản đơn
như một bài hát vậy.

*
* *

Con chim vàng hót trên cây của họ
làm tim tôi nhảy lên sung sướng.
Cả hai chúng tôi cùng sống trong một làng
Và đó là niềm vui duy nhất của chúng tôi
Đôi cừu non yêu quí của nàng
đến ăn cỏ dưới bóng cây trong vườn của chúng tôi.
Nếu chúng lạc vào trong cánh đồng lúa mạch của chúng tôi,
tôi sẽ bế chúng lên
Tên làng của chúng tôi là Khanjana
Và Anjana là tên con sông của chúng tôi.
Tên tôi cả làng ai cũng biết,
còn tên nàng là Ranjana.
Chỉ một cánh đồng ngăn cách chúng tôi
Bầy ong sống trong lùm cây của chúng tôi
lại đi tìm mật trong lùm cây của họ
Hoa rơi trên bậc ao nhà họ
lại theo dòng nước trôi về nơi chúng tôi thường tắm.
Những rổ hoa Kuxum khô héo
đã từ đồng của họ về chợ chúng tôi
Tên làng của chúng tôi là Khanjana
Và Anjana là tên con sông của chúng tôi.
Tên tôi cả làng ai cũng biết
còn tên nàng là Ranjana.

Về mùa xuân, con đường mòn uốn khúc đi về nhà họ
sực nức mùi thơm của hoa xoài.
Khi hạt lanh của họ chín rộ đã vào mùa
thì gai trên đồng chúng tôi cũng vừa lúc ra hoa.
Những ngôi sao mỉm cười trên nhà của họ
cũng gửi đến chúng tôi cái nhìn lung linh như vậy đó.
Cơn mưa làm đầy bể nước của họ
làm cho rừng Kadam của chúng tôi khoan khoái.
Tên làng của chúng tôi là Khanjana
Và Anjana là tên con sông của chúng tôi.
Tên tôi cả làng ai cũng biết
Còn tên nàng là Ranjana.

*
* *

Em yêu ơi, em hãy nói với anh đi.
Hãy nói với anh những lời em đã hát
Đêm tối rồi. Sao đã lặn trong mây.
Gió thở dài qua kẽ lá.
Anh sẽ để tóc anh buông xõa.
Chiếc áo khoác màu xanh của anh
sẽ bao bọc người anh như thể bóng đêm
Anh sẽ ôm chặt đầu em trên ngực anh.
Và ở đó, trong nỗi cô đơn ngọt ngào
anh sẽ thầm thì với tim em.
Anh sẽ nhắm mắt lại và lắng nghe
Anh sẽ không nhìn mặt em.
Khi lời nói của em đã dứt
chúng ta sẽ im lặng ngồi yên.
Chỉ có hàng cây thì thào trong bóng tối.
Đêm nhạt dần. Ngày sắp hửng lên.
Chúng ta sẽ nhìn vào mắt nhau
Rồi lại tiếp tục đi trên những con đường khác biệt.
Em yêu ơi, em hãy nói với anh đi!
Hãy nói với anh những lời em đã hát.

*
*　　*

Em là đám mây chiều
trôi trên nền trời mộng tưởng của anh
Anh luôn nặn hình em, và vẽ em
với tất cả tình anh khao khát.
Em là của anh, là của riêng anh
Em ở ngay trong những giấc mơ của anh không
bờ không bến !
Đôi chân em hồng lên vì ánh lửa của lòng anh
khao khát,
Em là người thu nhặt những câu hát buổi chiều
của anh.

Môi em vừa ngọt vừa chua
bởi vị rượu của niềm đau khổ của anh.
Em là của anh, là của riêng anh,
Em ở ngay trong những giấc mơ đơn độc của anh.
Với bóng tối của tình yêu say đắm
Anh đã làm mắt em không còn vẻ sáng trong
Em đã ám cả chiều sâu của mắt anh nhìn ngắm!
Em yêu ơi, anh đã bắt em
và bọc em trong lưới nhạc của anh.
Em là của anh, là của riêng anh.
Em ở ngay trong những giấc mơ trường cửu
của anh.

*
* *

Trái tim anh là con chim quen sống cảnh
hoang vu
Đã tìm được nơi mắt em khung trời của nó.
Mắt em là cái nôi buổi sáng,
là vương quốc của trời sao.
Tiếng hát của anh đã lạc xuống chiều sâu
của đôi mắt ấy.
Hãy để anh bay lượn
Trên khung trời này, rộng rãi, cô đơn
Hãy để anh xuyên thẳng tầng mây
Và tung cánh bay lên
trong ánh mặt trời.

*
* *

Cả buổi sáng anh thử tết một vòng hoa
Nhưng hoa lại cứ chuồi đi và rơi mất.
Em ngồi đó nhìn anh, quan sát
Qua khóe mắt tò mò, nhưng kín đáo của em.
Em hãy hỏi đôi mắt thẫm đen, láu lỉnh
Thử xem lỗi ấy về ai.

Anh thử hát lên một bài, nhưng vô ích.
Một nụ cười che giấu đang run rẩy trên môi em.
Hãy hỏi nó xem vì sao anh thất bại.
Hãy để cặp môi chúm chím của em
nói một lời thề.
Làm sao tiếng nói của anh lạc vào trong im lặng
như con ong say lạc vào trong đóa hoa sen.
Đã chiều rồi, cũng là lúc những cánh hoa khép lại
Hãy cho anh ngồi xuống bên em
Và hãy để môi anh làm công việc của nó
Trong lặng im và trong ánh sao mờ.

*
* *

Đôi mắt em ánh lên một nụ cười nghi ngại
Khi anh đến tìm em để từ biệt ra đi.
Anh đã làm như vậy nhiều lần
Đến nỗi em nghĩ rồi đây anh sẽ còn trở lại.
Nói thực với em,
trong lòng anh, anh cũng nghi ngờ như vậy.

Bởi những ngày xuân
cứ mỗi lúc lại quay về;
Và trăng tròn kia
cứ đi rồi lại đến,
Năm rồi lại năm,
hoa tàn đi và nở lại trên cành;
Và có thể,
anh giã từ,
chỉ để rồi trở lại với em thôi.
Nhưng em hãy giữ một phút giây ảo mộng;
Đừng vội xua nó đi với tấm lòng dằn dỗi, em nghe.
Khi anh bảo rằng anh xa em mãi mãi
Em cứ tin đó là sự thực
Và hãy để một màn sương lệ
Làm mờ đi vành mắt của em.
Và khi anh trở lại
Em hãy cứ cười đi,
muốn ranh mãnh bao nhiêu cũng được.

*
*   *

Em đã bỏ anh và theo đuổi con đường của em.
Anh nghĩ rằng anh sẽ chết khổ vì em
Và sẽ đặt hình ảnh cô đơn của em
vào tim anh bọc trong những câu hát bằng vàng.
Nhưng than ôi, số phận hẩm hiu.
Và thời gian ngắn ngủi.

Tuổi trẻ mỗi năm một tàn,
Ngày xuân không bền bỉ,
Những đóa hoa mảnh mai cũng dễ dàng rơi rụng
Và kẻ khôn ngoan vẫn bảo anh rằng
Cuộc đời chỉ là một giọt sương trên chiếc lá sen.
Anh có nên bỏ qua tất cả những điều này
Để ngóng theo con người đã quay lưng lại với
anh chăng?

Thực là khờ dại và điên rồ
Bởi thời gian ngắn ngủi.

Hỡi những đêm mưa của ta,
hãy đến đây với những bàn chân rộn rịp,
Hỡi mùa thu vàng rực
hãy cười đi,

Hỡi tháng Tư chây lười, trễ nải
hãy đến đây,
rải những chiếc hôn ra khắp mọi nơi.
Em hãy đến,
và em, em nữa chứ?
Tình của ta ơi,
Các người hằng biết chúng ta không trường cửu.
Thế thì khôn ngoan gì mà đập vỡ tim mình
Vì một con người, mang trái tim của họ đi xa?
Bởi thời gian ngắn ngủi.

Thực thú vị thay
Khi ngồi trầm ngâm trong một góc
Và viết lên thành điệu thành vần
Rằng em là tất cả cõi đời anh.
Thực anh dũng thay
Khi dám ôm ấp nỗi buồn đau
và quyết định không cần ai an ủi.
Nhưng một khuôn mặt trẻ thập thò qua khung cửa
và ngẩng lên nhìn tận mặt anh.
Anh chỉ biết lau khô dòng lệ
và đổi thay điệu hát của mình
Bởi thời gian ngắn ngủi.

*
* *

Tôi nắm tay nàng
Và ghì chặt nàng vào lồng ngực của tôi.
Tôi muốn sắc đẹp của nàng đầy ắp cánh tay tôi
Muốn dùng những chiếc hôn đoạt lấy nụ cười tươi mát của nàng.
Muốn dùng mắt tôi uống no cái nhìn ảm đạm của nàng.
Nhưng than ôi, bây giờ tất cả ở đâu?
Ai có thể cướp được màu xanh trên trời thẳm?
Tôi muốn nắm trong tay sắc đẹp của nàng;
nhưng nó cứ thoát ra,
Và trong tay tôi chỉ còn thân thể,
Tôi đã mỏi mệt quay về, thất vọng.
Ôi, thân thể làm sao mà chạm đến cái bông hoa chỉ tinh thần mới chạm được?

*
* *

Anh ra đi vào lúc giữa trưa.
Trời đang nắng gắt,
Anh ra đi
Khi em đã làm xong công việc
và một mình ngồi ở ngoài hiên.
Gió từng trận mang đến mùi hương
của những cánh đồng xa cách;
Những con bồ câu không biết mệt
gù mãi trong bóng cây râm mát.
Một con ong bay lạc
vào phòng em
đang báo tin
từ những cánh đồng xa cách.

Làng xóm ngủ yên trong hơi nóng ban trưa.
Đường sá không người qua lại.
Những khóm lá từng hồi đột ngột nổi lên
xạc xào rồi chết lặng.
Trong khi làng xóm ngủ yên trong hơi nóng
ban trưa
em nhìn kĩ bầu trời
và em dệt vào màu xanh
những chữ của một cái tên em hằng quen biết.

Em đã quên không tết xong mái tóc.
Ngọn gió xuân uể oải
nghịch đùa mái tóc trên má em.
Dòng sông lặng lẽ trôi đi dưới bờ râm mát.
Những đám mây trắng lười không chuyển động.
Và em đã quên không tết xong mái tóc.

Anh đã đi vào lúc giữa trưa,
Bụi trên đường nóng bỏng
Và những cánh đồng hổn hển
Bầy chim câu đang gù trong đám lá dày.
Em chỉ một mình ngồi trên hiên
Khi anh đã ra đi.

*
*   *

Em chỉ là một trong những người phụ nữ
bận rộn vì những công việc nội trợ hằng ngày
tăm tối.
Sao anh lại chú ý đến em
Và đưa em ra khỏi ngôi nhà mát mẻ
của cuộc đời bình dị của chúng em?

Tình yêu chỉ thiêng liêng khi nó còn thầm kín.
Nó ánh lên như chùm ngọc
nằm trong bóng im của trái tim e ấp.

Trong ánh sáng của ban ngày dòm dỏ
nó sẽ mờ đi thảm hại vô cùng,
Ôi, anh đã phá cái vỏ bọc quả tim em
Và lôi mối tình e sợ của em
ra ngoài khoảng trống.
Và thế là anh đã mãi mãi phá tan xó nhà râm mát
nơi cái tổ của tình em đã được giấu che.

Những người phụ nữ khác vẫn nguyên như cũ,
Không có ai len vào trong đời riêng của họ
Và bản thân họ cũng không hiểu những điều kín
sâu của họ.
Họ cười, khóc, chuyện trò hay làm lụng
rất thoải mái, nhẹ nhàng,
Hàng ngày họ đến lễ ở đền thờ,
thắp đèn và kín nước ở sông lên.
Em hi vọng tình em
sẽ tránh được nỗi nhục hãi hùng của cảnh bơ vơ
nhưng anh quay mặt đi nơi khác.

Vâng, đường của anh mở rộng ra trước mặt,
nhưng anh đã chặn hết đường về của em
và để em trần trụi trước cuộc đời
với những cặp mắt không mi
nhìn em-xoi mói
suốt ngày đêm.

*
* *

Nàng ở đây, bên cạnh chiếc ao
có bậc thang đã đổ.
Thường buổi chiều, nàng ngóng đợi vầng trăng
bị choáng váng vì những lá tre đung đưa
không nghỉ,
Và trong bao ngày mưa
mùi đất ẩm xông lên đến tận chỗ nàng
qua những cọng lúa non tơ,
Ở đây, giữa những rừng đát lưa thưa
và trong sân nhà, nơi những cô gái
vừa ngồi khâu áo mùa đông vừa chuyện trò
rôm rả
ai cũng biết tên nàng, cái tên thân mật của nàng
Nước ao này còn giữ trong lòng sâu thẳm
kỉ niệm về những bàn chân bơi lội của nàng,

và ngày lại ngày,
đôi chân ướt đẫm của nàng
đã lưu dấu vết lại
trên con đường mòn dẫn vào trong xóm.
Những người phụ nữ hôm nay mang vò đi lấy nước
đều đã nhìn thấy nụ cười của nàng
qua những câu đùa cợt giản đơn.
Và hàng ngày ông lão nông dân
khi dẫn bò đi tắm
vẫn quen dừng lại cửa chào nàng.
Biết bao nhiêu thuyền bè đã đi qua làng này
biết bao nhiêu du khách đã ngồi nghỉ dưới gốc đa này;
con đò qua chỗ sông nông đưa dân làng đi chợ;
nhưng không bao giờ ai để ý
đến cái điểm nhỏ bên đường làng
cạnh chiếc ao có bậc thang đá đổ
nơi người tôi yêu đã từng ở năm xưa,

(ĐÀO XUÂN QUÍ)

*

* *

Con ơi, khi cha mang đến cho con những đồ chơi tô màu sắc,

Cha hiểu vì sao có gợn sáng long lanh kia của mây của nước, và sao tất cả các bông hoa đã được vẽ vời,

Khi cha mang đến cho con những đồ chơi tô màu sắc, con ơi!

Khi cha hát lên để con nhảy múa,

Cha biết rõ vì sao có điệu nhạc kia trong những lá cành,

Vì sao khúc hợp xướng của những làn sóng thấm sâu vào lòng đất lắng tiếng ca thanh,

Khi cha hát lên để cho con nhảy múa.

Khi cha trao vào đôi tay khao khát của con những vật dịu lành, cha biết rõ vì sao trong đài hoa có mật,

Vì sao vị ngọt tuyệt vời thầm căng trái cây mẫm mạp,

Khi cha trao vào đôi tay khao khát của con những vật dịu lành.

Bé mến yêu của cha ơi, khi cha hôn mặt con để làm con mỉm cười,

Cha hiểu chắc chắn niềm vui gì giữa buổi mai trong lành từ trên trời chảy xuống,

Và hiểu đến chừng nào, gió nồm hiến cho thân cha những khoái vui sung sướng,

Khi cha hôn mặt con để làm con mỉm cười.

(YẾN LAN)

Mây và sóng

Mẹ ơi, kìa những ai đang gọi con, trên mây cao.

Họ bảo :"Chúng ta vui chơi từ tinh mơ đến hết ngày,

"Chúng ta giỡn với sớm vàng rồi lại đùa cùng trăng bạc".

Con hỏi "Nhưng mà làm thế nào tôi lên trên ấy được?"

Họ trả lời: "Con hãy đi đến hết cõi đất, rồi giơ tay lên trời, con sẽ bay bổng lên mây".

Nhưng con nói: "Mẹ tôi đợi ở nhà, tôi có lòng nào bỏ được mẹ tôi".
Họ bèn mỉm cười, và lững lờ họ bay đi mất.
Nhưng con biết trò chơi còn hay hơn của họ.
Con làm mây nhé, mẹ làm mặt trăng,
Hai tay con ôm mặt mẹ, còn mái nhà ta là trời xanh.
Mẹ ơi, kìa những ai đang gọi con dưới sóng rì rào:
"Chúng ta ca hát sớm chiều; chúng ta đi mãi mãi, không biết là đi qua những đâu".
Con hỏi: "Nhưng mà làm thế nào tôi đuổi được theo bây giờ?"
Họ bảo: "Cứ đi, con cứ đi đến bờ biển, đứng im, con nhắm mắt lại, sóng sẽ cuốn con đi".
Con trả lời : "Nhưng đến tối, mẹ tôi nhớ thì sao; tôi làm thế nào mà rời mẹ tôi được!"
Họ bèn mỉm cười, và nhảy nhót họ dần đi xa,
Nhưng con biết trò chơi còn hay hơn của họ;
Con làm sóng nhé, và mẹ làm bãi cát xa,
Con lăn, lăn, như làn sóng vỗ, tiếng con cười dòn tan vào gối mẹ
Và không ai trên đời này biết được là mẹ con ta đang ở đâu

(NGUYỄN ĐÌNH THI)

Đóa hoa Sampa

Giá mà con hóa thành một đóa hoa Sampa*! Con sẽ mọc trên cành cây kia cao tít ; gió đưa con lắc lư, con sẽ cười to, và con múa giữa đám lá non vừa xòe nở; mẹ có nhận được con không, mẹ yêu?*

Mẹ sẽ gọi: "Con ơi con đâu rồi?" Con cười không thành tiếng và con cứ nín thít.

Con sẽ hé cành đứng yên rình xem mẹ làm

Tắm xong, tóc con ướt xõa trên vai, mẹ đi qua dưới bóng cây Sampa *vào sân trong nhà cầu nguyện. Thấy thoảng hoa thơm, mẹ không biết đó là hương thơm của con.*

Ăn trưa xong, mẹ ngồi bên cửa sổ xem sách Ramayana, *bóng cây rập rờn trên tóc và trên đầu gối mẹ, con sẽ in cái bóng nhỏ xíu của con lên trang sách, đúng nơi mắt mẹ đang xem.*

Nhưng mẹ có đoán ra không, đó là cái bóng xinh của con?

Đêm mẹ ra chuồng bò, tay mẹ cầm đèn, con sẽ buông mình cho rơi xuống đất, bấy giờ con trở lại thành con của mẹ, và con đòi mẹ kể chuyện cho nghe.

- Thằng hư đốn, mày đi đâu vậy?

- Mẹ ơi, con chẳng nói đâu.

Đấy, lúc bấy giờ mẹ và con sẽ nói với nhau như thế.

(NGUYỄN ĐÌNH THI)

*

*   *

Bờ sông bên kia

Chao! tôi mong sao bờ sông bên kia tôi tới được

Gần dãy thuyền buộc chặt với sào tre

Đây là nơi, các bác nông dân đứng trong thuyền vai vác cày đi tới những cánh đồng xa ngái

Đây là nơi các chú chăn bò, đánh những đàn bò kêu rống, cho bơi sang bên bãi cỏ bờ sông.

Đó là nơi chiều tối họ lại từ bên ấy trở về nhà, chỉ còn lại những con chó rừng sủa vang trên đảo nhỏ mọc đầy cỏ dại.

Mẹ ơi, nếu mẹ ưng ý thì lớn lên con thích sẽ được thành người chở đò ngang.

Đồn rằng ở sau những bờ cao kia, có những hồ ao kì lạ.

Ở đó từng đàn vịt trời tụ họp sau mùa mưa, những đám lau sậy mọc lên bên bờ đầm và những con chim nước về đẻ trứng.

Ở đó, những con dẽ gà cái đuôi nhún nhẩy in dấu chân trên đất bùn mềm nhũn sạch tinh.

Ở đó những bụi cỏ cao mời mọc ánh trăng ru võng trên những chùm hoa trắng ngần lượn sóng.

Mẹ ơi, nếu mẹ ưng, thì lớn lên con thích sẽ được thành người chở đò ngang.

Con sẽ qua lại không ngừng từ bờ này sang bờ nọ và con trai, con gái trong làng vừa tắm rửa vừa há hốc miệng nhìn con.

Khi mặt trời đã lại lên cao, và sáng chuyển sang trưa, con sẽ chạy đến bên mẹ và nói rằng:

"mẹ ơi, con đói!"

Khi ngày đã tắt, bóng tối đã nấp dưới lùm cây, con sẽ đến với hoàng hôn.

Không bao giờ con lại bỏ mẹ ra để làm việc như cha ở nơi thành thị;

Mẹ ơi, nếu mẹ ưng ý, thì lớn lên con thích sẽ được thành người chở đò ngang.

(HOÀNG TRUNG THÔNG)

*
* *

Trên bãi bờ những thế giới vô biên
Con trẻ họp. Trời xanh yên đứng chỗ.
Bên đàn trẻ, sóng liên hồi rầm vỗ,
Trên bãi bờ những thế giới vô biên
Con trẻ họp đàn, hò reo nhảy múa...

Trẻ con nghịch vỏ sò, làm nhà bằng cát,
Kết thuyền chơi với lá vàng héo nhạt,
Và cười vui thả thuyền xuống bể sâu.
Trẻ nô đùa bờ bãi năm châu...

Trẻ không biết bơi, không hề quăng lưới.
Kẻ câu ngọc trai tha hồ lặn lội,
Bọn con buôn hối hả giong buồm;
Đoàn trẻ lại đùa góp nhặt sỏi con
Rồi tung khắp. Trẻ không tìm vàng ngọc,
Trẻ không biết quăng lưới, mò trai xuống nước
Ngọn triều lên với một tiếng cười reo
Ánh nhạt mờ trên bãi mỉm cười theo.
Và lũ sóng mang đầy mình chết chóc
Hát cho đàn trẻ nghe mờ mờ điệu nhạc
Như mẹ ru con. Với trẻ sóng đùa reo
Và ánh mờ trên bãi mỉm cười theo.

Trên bãi bờ những thế giới vô biên
Con trẻ họp đàn. Giông tố chạy cuồng điên
Trên trời thẳm không đường. Tầu chìm sâu
đáy bể.
Thần chết rình. Vẫn nô đàn con trẻ.
Trên bãi bờ những thế giới vô biên
Họp đại hội những đàn đông con trẻ.

(HUY CẬN)

Thuyền giấy

*Ngày lại ngày, tôi thả thuyền giấy của tôi từng
chiếc xuống dòng khe chảy xiết.
Tôi viết to và đậm tên tôi và tên làng tôi trên
mạn thuyền.
Tôi hi vọng có người ở nơi nào xa lạ bắt được
thuyền và biết rõ tôi là ai.
Trên thuyền, tôi chở những nụ hoa* siuli *hái ở
vườn nhà và mong rằng những nụ hoa thường
nở vào buổi bình minh ấy sẽ yên ổn cập bờ
lúc đang đêm.
Tôi thả thuyền giấy rồi nhìn lên trời thấy những
áng mây nhỏ đang căng buồm trắng.
Không biết bạn chơi nào của tôi ở trên trời cũng
thả thuyền trong gió để đua với thuyền tôi!
Đêm về, tôi dúi mặt vào cánh tay và mơ thấy
thuyền giấy của tôi trôi miên man dưới
ánh sao khuya.
Những nàng tiên thường về trong giấc ngủ, ngồi
trong thuyền tôi, mang theo nhiều lẵng
mộng đầy.*

1909

*
* *

Nhà văn

*Mẹ nói rằng cha viết rất nhiều sách, nhưng cha
viết những gì, con có hiểu đâu.
Cha đọc cho mẹ nghe suốt buổi chiều, nhưng mẹ
có thực hiểu ý cha không?
Mẹ ơi, mẹ biết kể cho chúng con nghe những
chuyện thật là hay! Tại sao cha không viết
được như thế.
Có phải vì cha chưa từng nghe bà kể những chuyện
người khổng lồ, những chuyện thần tiên và
công chúa?
Hay cha quên hết cả rồi?
Thường ngày cha đi tắm muộn, mẹ đến gọi cha
hàng trăm lần.
Mẹ chờ cha, ủ thức ăn nóng cho cha, nhưng cha
cứ cặm cụi viết rồi quên mất.
Lúc nào cha cũng lấy viết làm thú vui chơi.*

Hễ con vào chơi trong phòng cha là mẹ đến mắng
con ngay: "Đồ hư quá!".
Con có làm ồn một tí là mẹ bảo : "Không thấy
cha đang làm việc à ?"
Thú vị gì mà cha viết mãi viết hoài.

Khi con cầm bút mực hay bút chì của cha, viết
trên sách của cha in hệt như cha, - a, b, c, d,
đ, e, g, h, i - mẹ giận con là tại sao hở mẹ?
Cha viết thì mẹ không nói gì.
Cha hủy từng đống giấy như thế, mẹ ơi, mẹ không
để ý một tí nào.
Nhưng con chỉ lấy một tờ để xếp thuyền là mẹ nói
ngay: "Con ơi, sao nghịch thế!"
Còn cha bôi mực đen lên cả hai mặt giấy làm hỏng
tờ này đến tờ khác thì mẹ nghĩ sao?

1909

*
* *

Em bé vừa chạy đến vừa reo: "Mẹ ơi! Nhìn này! Con tìm được cái gì đây này!"

Mắt em bừng sáng, sung sướng. Những vòng xuyến thủy tinh mầu đỏ kêu leng keng theo tiếng vỗ tay vui vẻ. Em ôm cổ mẹ, la to: "Mẹ ơi! Nhìn này! Con tìm được cái gì đây này!".

Đó là chiếc lông chim mầu biếc pha vàng. Nó thủ thỉ với em bé những câu chuyện của trời, mây, tổ ấm, tiếng reo la của các bạn trẻ, niềm vui sướng khi mặt trời mọc và bao hi vọng trong những chuyến bay. Em bé lăn lông chim lên má, lên đôi mắt, rồi lại kêu lên sung sướng: "Nhìn này, Mẹ ơi! Con tìm được cái gì đây này!"

Mẹ em nhìn lông chim phá lên cười: "Bé yêu của tôi tìm được cái của quí giá nhỉ". Nói xong mẹ em vứt ngay lông chim, vội vã đi làm công việc nội trợ.

Em bé sụp ngay xuống đất giống như con chim gẫy cánh, không còn nét tươi trên đôi mắt. Một lát sau, em đứng dậy nhặt chiếc lông chim. Và từ đấy em giấu biệt vật quí đó; cả mẹ nữa, em cũng không cho nhìn.

1909
(CAO HUY ĐỈNH)

Cội nguồn

Cái giấc ngủ đậu lên trên mắt bé.
Có ai biết nó từ đâu đến không?
Vâng, có tiếng đồn rằng nó ở trong một làng tiên
giữa những bóng của rừng cây râm mát
có những đàn đom đóm sáng soi
có hai nụ vui rụt rè, lơ lửng
Giấc ngủ đã đến từ những nơi đó
để hôn lên mắt bé.

Nụ cười thấp thoáng trên môi khi bé ngủ
Có ai biết nó sinh ở nơi nào?
Vâng, có tiếng đồn rằng có một ánh trăng xanh xao non trẻ
đã chạm vào vành của một đám mây mùa thu sắp sửa tan đi
và nụ cười đã sinh ra lần đầu tiên ở đó
trong giấc mơ của một buổi sáng dầm sương
- Cái nụ cười thấp thoáng trên môi khi bé ngủ.
Sự tươi mát dịu dàng, mềm mại nở trên chân tay của bé

- Có ai biết nó được giấu kín ở nơi nào lâu thế? Vâng. khi người mẹ còn làm một cô gái trẻ thì nó nằm trong trái tim người làm một bí ẩn của tình thương ngọt ngào và lặng lẽ - Sự tươi mát dịu dàng, mềm mại nở trên chân tay của bé.

*
*   *

Cung cách của bé

Nếu bé muốn thì ngay bây giờ bé có thể bay ên
tận trên tời.
Không phải tự nhiên mà bé không chịu rời bỏ
chúng a.
Bé thích đặt đầu mình vào trong lòng mẹ.
Và mắt bé không chịu rời xa mẹ bao giờ.

Bé biết trăm nghìn cách nói ra những lời
khôn khéo.
Nhưng trên mặt đất này
Mấy ai đã hiểu được ý nghĩa của những lời
ấy đâu.

Không phải tự nhiên mà bé không bao giờ
muốn nói.
Cái điều bé thích nhất là được học những lời của
mẹ nói ra
từ trên đôi môi của mẹ.
Chính vì vậy mà bé có vẻ ngây thơ đến thế!
Bé có hàng đống vàng, đống ngọc,
thế nhưng bé đã đến mặt đất này
như một kẻ ăn xin.
Không phải tự nhiên mà bé đã đến, cải trang
như vậy.
Cậu bé ăn xin, trần truồng, yêu mến này!
muốn làm ra thảm hại vô cùng
để có thể đến xin cả kho báu tình thương của mẹ.

Trên mảnh đất của vầng trăng non bé bỏng
Bé tự do không hề bị ràng buộc chút nào.
Nhưng không phải tự nhiên mà bé không cần đến
tự do
Bé biết rằng trong góc nhỏ trái tim của mẹ
Có chứa một niềm vui vô tận, vô cùng
Và được ghì, được ôm chặt trong cánh tay thân
yêu của mẹ
Còn dịu dàng hơn tất thảy tự do.

Bé không bao giờ biết khóc.
Bé sống trong một nơi hạnh phúc tròn đầy.
Không phải tự nhiên mà bé lại thích để cho dòng lệ chảy.

Mặc dầu với nụ cười trên khuôn mặt thân yêu của bé
bé có thể gây được trong lòng mẹ một niềm yêu mến thiết tha
thế nhưng những tiếng khóc nhỏ do những nỗi buồn thơ trẻ
đã dệt nên một sợi dây chung của tình thương và của nỗi xót xa.

*
* *

Người ăn cắp giấc ngủ

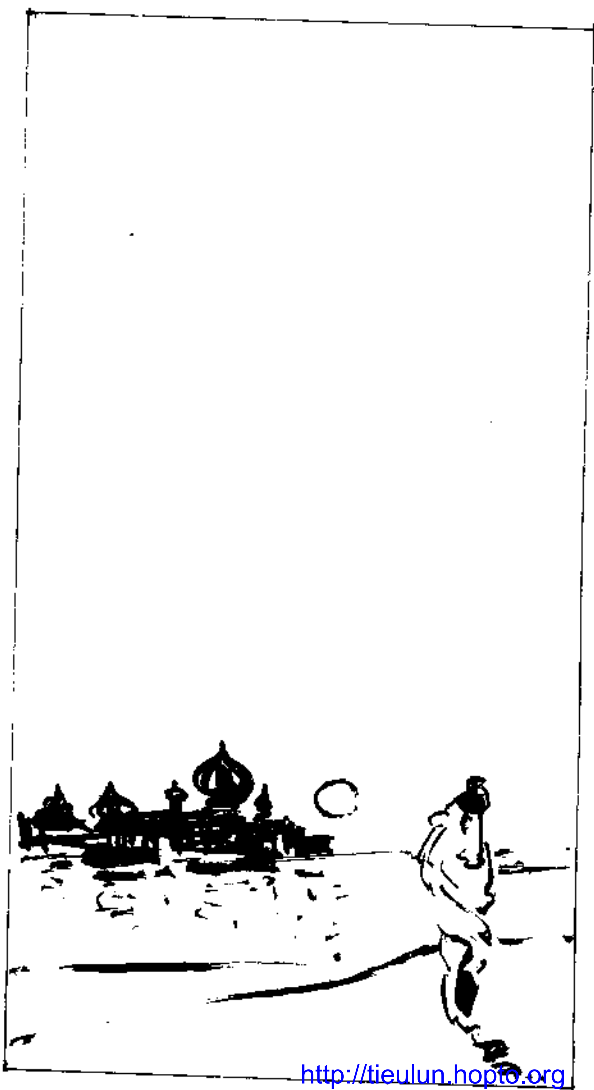
Ai đã ăn cắp giấc ngủ trên đôi mắt bé?
Ta phải biết mới được.
Mẹ ôm vò đi lấy nước ở làng bên.
Đang lúc giữa trưa.
Giờ chơi của các em đã vãn,
và bọn vịt cùng yên lặng ở trong ao.

Chú mục đồng nằm ngủ dưới bóng đa
Con sếu đứng trang nghiêm, yên tĩnh trong đầm bên rừng muỗm.
Trong lúc đó thì tên ăn cắp giấc ngủ đã đến và cuỗm luôn giấc ngủ trên đôi mắt bé bay đi.
Khi mẹ về, mẹ thấy bé đã ngao du bằng cả bốn chân tay trong khắp gian phòng.
Ai đã ăn cắp giấc ngủ trên mắt bé của ta?
Ta phải biết mới được.
Ta phải tìm cho ra và trói hắn lại.
Ta phải nhìn vào trong hang tối,
nơi có dòng suối con róc rách nhảy qua
những hòn cuội và những hòn đá dữ.
Ta phải sục vào trong bóng mơ màng của rừng Bakula
nơi bồ câu vẫn gù trong xó quen của chúng.
Và những chiếc vòng của những nàng tiên
kêu lanh canh trong những đêm sao yên tĩnh.
Buổi chiều, ta sẽ nhòm vào trong sự im lặng rì rào
của những rừng tre, nứa.

nơi đom đóm tha hồ tung ánh sáng
ta sẽ hỏi bất cứ kẻ nào ta gặp:
"Ai có thể nói giùm ta
tên ăn cắp giấc ngủ ở nơi nào?"

Ai đã ăn cắp giấc ngủ trên đôi mắt bé?
Ta phải biết mới được.
Nếu ta mà tóm được hắn, ta sẽ cho hắn một bài
học nên thân.
Ta sẽ xông vào trong tổ hắn
và xem hắn đã cất giấu ở nơi nào
những giấc ngủ hắn đã từng ăn cắp.
Ta sẽ chiếm tất và sẽ mang tất cả về nhà.
Ta sẽ buộc đôi cánh hắn thật chặt
Và sẽ đặt hắn lên bờ sông
Và để cho hắn chơi trò câu cá
với một cây sậy giữa đám cói và lùm hoa súng,
Khi chiều xuống và chợ đã tan
Và trẻ con trong làng đã ngồi lên đùi mẹ
thì những con chim đêm thét vào tai hắn
những lời mỉa mai, chế giễu:
"Giờ, ngươi sẽ đánh cắp giấc ngủ của ai nào?"

*
* *

Buổi sơ khai

Bé hỏi mẹ:
"Mẹ ơi, con từ đâu đến vậy.
Mẹ đã nhặt được con ở tận nơi nào?"
Mẹ ôm chặt bé vào lòng, và trả lời
nửa cười, nửa khóc:
"Con ơi con, con đã được giấu kín trong lòng mẹ
như chính những thèm khát, ước mơ của nó.
Con ở trong con búp bê của những món đồ chơi
tuổi nhỏ của mẹ.
Và mỗi buổi sáng khi mẹ lấy đất sét nặn ra
hình ảnh Chúa Đời của mẹ
thì mẹ đã nặn đi nặn lại con rồi.
Con đã ở trên ban thờ nơi thờ vị thổ thần
Và khi thờ thần đó, đồng thời mẹ cũng thờ con.
Con đã sống trong tất cả mọi niềm hi vọng, thương
yêu trong đời mẹ,
và trong cuộc đời của mẹ mẹ nữa kia.
Con đã được nuôi dưỡng từ đời này qua đời khác
trong lòng của vị thần linh bất tử đã ngự trị ở nhà
ta.
Khi, trong thời con gái, trái tim mẹ nở xòe như
một đóa hoa.

Con đã lượn quanh nó như một mùi hương
phảng phất.
Vẻ tươi mát nhẹ nhàng của con
nở trên chân tay non trẻ của mẹ
như một ánh hồng
trên trời cao
trước buổi bình minh.
Con là đứa con cưng của Thượng đế
là anh em sinh đôi với ánh bình minh.
Con đã theo dòng nước trôi xuống cuộc đời trần
tục này và cuối cùng con đã được đặt
vào trong lòng mẹ.
Khi mẹ ngây nhìn khuôn mặt của con
mẹ như bị ngập trong bao điều bí ẩn:
Và con, vốn là của chung của tất cả mọi người
đã trở thành của riêng của mẹ.
Sợ mất con đi, mẹ đã siết chặt con trên ngực mẹ.
Không biết sự diệu kì nào
đã chiếm lĩnh cái kho vàng trên cõi thế
và đặt vào đôi tay mảnh khảnh của mẹ đây?

*
* *

Đồ chơi

Em bé ơi, em sung sướng biết bao
khi em ngồi suốt cả buổi mai trong đất bụi
chơi với một cành cây gẫy,
Ta mỉm cười chế giễu
cái trò chơi với cành cây gẫy của em.
Ta, ta còn bận vào những việc tính toán,
còn lo cộng những con số hàng giờ chưa hết
Có lẽ em liếc nhìn ta và nghĩ:
"Sao lại phí cả buổi mai vào một trò chơi dại dột nhường kia!"

Em bé ơi.
Ta đã quên mất lòng say mê
đối với những cành cây
và những viên bùn, viên đất.
Ta tìm kiếm những đồ chơi rất đắt
Và nhặt thu khối bạc, khối vàng.
Với bất cứ một thứ gì em đã tìm ra
em đều tạo được những trò chơi thú vị
Ta đã tiêu phí cả thời gian và sức khỏe
Vào những vật ta sẽ không chiếm được bao giờ.
Ta ngồi trong một chiếc thuyền con
Và cố sức vượt qua biển dục
Ta quên rằng việc này đây cũng chỉ là một
trò chơi.

(ĐÀO XUÂN QUÍ)

Khi Người ra lệnh cho tôi hát
Tim tôi như muốn vỡ ra vì nỗi tự hào;
Tôi nhìn lên mặt Người
Mà lệ trào ra đôi mắt.

Tất cả những gì sai âm lạc điệu trong đời tôi
Đều đã hòa trong một khúc nhạc ngọt ngào;
Và lòng ngưỡng mộ của tôi mở to đôi cánh
như một con chim hoan lạc
trong chuyến bay dài qua biển cả.

Tôi biết Người thích nghe tôi hát.
Tôi biết chỉ khi hát, tôi mới được đến trước mặt Người.
Bằng đầu chiếc cánh mở rộng của lời ca
tôi được chạm đến chân Người
nơi tôi chưa bao giờ dám ước mơ chạm tới.

Quá say sưa trong niềm vui ca hát
tôi đã quên mình, sơ xuất gọi Người là bạn
trong khi Người chính là vị chúa tể của tôi.

*
* *

Đứa trẻ con
súng sính trong bộ áo quần vương giả
và cổ đeo đầy chuỗi ngọc
chẳng còn thích thú gì nữa trong cuộc vui chơi;
mỗi bước nó đi đều bị áo quần vương víu!
Nó đứng xa cuộc đời
và ngại ngùng không cử động,
sợ áo quần có thể bị lấm bụi hoặc nhàu đi.
Người mẹ ơi,
sự ràng buộc cao sang kia thực chẳng hay gì.
nó ngăn cách người ta
không cho tiếp xúc với chút bụi đời lành mạnh,
nó cướp mất của người ta
cái quyền được vào trong hội lớn của nhân quần.

(ĐÀO XUÂN QUÍ)

Hai mẫu đất

Tôi chỉ có hai mẫu đất, còn ngoài ra gán nợ hết mất rồi
Cụ lớn bảo tôi : Có biết không? Tao muốn mua mày khu đất ấy.
Tôi nói : Thưa cụ lớn, cụ là chủ nhân đất rộng, đất cụ bát ngát mênh mông
Tôi đây, tôi chỉ còn đám đất nhỏ đứng chân.
Cụ lớn nghe xong bảo : Thằng nhãi, mày hẳn biết vườn hoa tao đang dựng lại,
Thêm vào hai mẫu ấy, sẽ bốn bề vuông vắn như nhau.
Đừng lôi thôi, đem đất mày giao lại cho tao, mới là hợp lí.
Tôi nuốt lệ cầu xin : Xin lưu lại người nghèo đất nhỏ ấy,
Đó là của quí nhà tôi truyền tự bảy đời, trên đất ấy dựng nhà lập nghiệp.
Tôi không thể vì nghèo, làm nhục ông cha tôi trước, đem đất mẹ bán đi.
Cụ lớn nghe xong, đỏ ngầu đôi mắt, chẳng nói năng chi.

Sau đó, cười nham hiểm: Được! tao chờ mày đấy!

Nửa tháng sau tôi bị đuổi khỏi nhà.

Tòa án quyết rồi. Tôi bán sạch đất nhà để trả nợ theo tờ văn tự giả.

Hai tay cụ lớn đã cướp người nghèo tất cả.

Ôi ! Thế giới này, bọn lòng tham không đáy thì lại giàu thôi.

Tôi biết rằng trước mặt bọn gian tham, thượng đế cũng không có cách gì che chở cho tôi.

Tôi chỉ còn điểm chỉ vào, đem dâng cả thế giới của tôi, đem dâng hai mẫu đất,

Để lấy bộ áo quần khổ hạnh, biến thành đệ tử xuất gia

Núi cao bể rộng, thành phố xóm làng tôi đã đi qua

Thấy vô số hào hoa kì dị, thấy bao nhiêu cảnh trí xinh tươi

Mà đêm ngày không quên nổi hai mẫu đất của tôi

Mười lăm mười sáu năm trời, khắp thành phố ruộng đồng, trên nẻo đường độ nhật

Vẫn có ngày khao khát trở về mảnh đất quê hương.

Cúi chào ! Cúi chào ! Băngggali đất mẹ hằng tươi đẹp
Bờ sông Hằng gió mát dịu hiền là hơi thở dịu dàng của ngươi
Đất bụi dưới chân ngươi, kia đồng ruộng tiếp giời xanh bát ngát
Xóm làng nhỏ lặng yên trong bóng mát, như tổ chim nằm giữa lòng ngươi
Rừng muỗm lá tốt tươi, nơi trẻ chăn bò chơi nhởi
Đầm nước lặng yên không đáy, biếc xanh sâu thẳm như đêm
Phụ nữ Bănggali thân hình đều đặn, múc nước đang về nhà
Lòng tôi khao khát kêu lên "Con ơi !" mắt đã tuôn rơi giọt lệ.
Hai hôm sau, vào giữa trưa tôi đi vào làng cũ
Qua nhà làm gốm, nhà xe, kho thóc, đến gần chùa
Đến cửa nhà mình, nơi ghi sâu những tháng ngày xưa
Đáng thẹn ! Đáng thẹn ! Vô cùng đáng thẹn !
Ngươi, mảnh đất không trinh tiết đó
Lúc là của người này, lúc lại gọi những người kia là chủ.

Ngươi ngày xưa là người yêu của kẻ nghèo nàn

Trong áo giắt đầy hoa tươi quả ngọt rau ngon

Mà hôm nay, ngươi dối lừa ai ? Mặc những áo quần hoa lệ

Trên quần thêu những lá cành sặc sỡ, đầu tóc cắm đầy hoa

Ta vì ngươi, khắp chốn lang thang bỏ cửa bỏ nhà, mất hết niềm hoan lạc

Ngươi lại ở chốn này cười tươi nét mặt, ngày tháng thanh nhàn.

Được lòng yêu của kẻ giàu sang, ngươi mất hết cả lòng tự trọng

Ôi thay đổi lớn làm sao ! Hình xưa cũ nay tìm không thấy bóng

Chao ! Xưa ngươi là hóa thân của hạnh phúc phồn vinh, đuổi đói khát đi, đem lại thuốc hồi sinh

Mà nay ngươi chỉ cười chỉ tô điểm phấn son, người thần nữ ngày xưa nay đổi thành tên nô bộc.

Lòng tan nát bồn chồn trong bốn mặt

Ôi ! Cây muỗm vẫn như xưa đứng sát chân tường

Ngồi dưới cây đau khổ lắng dần trong nước mắt tuôn
Chuyện thơ ấu bò dần ra trong kí ức.
Không quên sao trong gió bão tháng sáu những đêm không ngủ được
Không quên sao những sớm hôm đi nhặt muỗm lòng vui
Còn có nữa, những buổi trưa yên lặng bỏ trường đi, mùi vị ngọt làm sao
Ôi những tháng ngày kia nay tìm thấy nơi nào ?
Bỗng gió nhẹ than van làm lay động những cành lá muỗm
Bên chân tôi, hai quả muỗm chín mùi rụng xuống
A ! Mẹ ơi ! Ra mẹ đã nhận được con mình
Bưng món quà sâu nặng ân tình, tôi thành kính cúi đầu gục xuống

Bây giờ người làm vườn như sứ giả Diêm-la vụt đến
Trên đỉnh đầu, chỏm tóc ngắn phất phơ, gã há mồm bô bô chửi rủa
Tôi nói : chửi ồn thế mà làm gì kia chứ ?

Của cải nộp hết rồi, có lẽ nào hai quả muỗm cũng không có quyền hưởng nữa

Gậy cắm trên vai người làm vườn kéo tôi đến trước chủ nhân

Cụ lớn đang câu, bọn hầu hạ vây quanh như đám mây đen đặc

Nghe báo xong, cụ mắng liền tức khắc : "Tao giết mày !"

Cụ lớn thì nói thế, bọn hầu quanh cũng chửi theo ngay

Tôi nói rằng : Thưa cụ lớn, chỉ là hai quả muỗm xin cụ rộng lòng tha

Cụ lớn cười lên : Quân này mặc áo cà sa, chính là một thằng quen trộm cắp

Tôi nghe, đau khổ cười lên, nhưng giọt lệ chảy đầy hai mắt :
Cụ lớn, cụ ngày nay là vị thánh hiền, tôi ngược lại thành tên đạo tặc.

Theo bản Hoa văn của Thạch Chân
(HOÀNG TRUNG THÔNG)

Hỏi

Thượng đế ơi ! Người đã gửi qua bao thế kỉ
Những sứ thần trên thế giới thiếu lòng nhân ;
Họ đến nói : "Hãy tha thứ cho nhau, hãy yêu mến tương thân
Hãy tiêu diệt trong tim sự hằn thù như thuốc độc".
Họ đáng kính, hình ảnh họ đáng ghi vào kí ức.
Nhưng hôm nay, đời tối mịt, tôi mời họ đi ra
Khỏi nhà tôi, tôi chỉ chào họ qua loa.

Vì tôi thấy sự hằn thù ngấm ngầm chà đạp người nhỏ yếu
Trong bóng đen giả dối của đêm tăm.
Vì tôi thấy sự công bằng nhỏ lệ, trơ trọi, âm thầm
Trước những tội ác tày trời bao kẻ mạnh
Vì tôi thấy những thanh niên như điên cuồng chạy tránh cảnh chém giết nhau, đầu đập vào tảng đá, kêu rên.
Hôm nay tôi nghẹn lời, sáo tôi chẳng hát
Một đêm không trăng tăm tối ngục tù
Đã gìm vũ trụ của tôi trong một giấc chiêm bao.

Nên tôi hỏi, mắt lệ nhòa, Thượng đế :

"Những kẻ làm tắt ánh hào quang, đầu độc bầu không khí

Người có yêu, có tha thứ họ không ?"

(TẾ HANH)

*
* *

Tên của tôi là một nhà tù,
và người tôi giam trong đó khóc than.
Tôi mãi lo xây dựng bức tường vây bủa chung quanh:

Và ngày lại ngày,
bức tường cứ lên, lên mãi tận trời cao,
và bóng đen của nó
đã che khuất cái bản ngã thực của tôi,
đến nỗi tôi không nhìn thấy nữa.

Tôi tự hào về bức tường đồ sộ đó,
tôi đem bụi và cát trát lên
để cho cái tên tôi không có một chỗ hở nào
dù nhỏ nhất ;
Và chính vì tất cả những sự chăm lo săn sóc đó
cái bản ngã thực của tôi bị che khuất
đến nỗi tôi không nhìn thấy nữa.

*
* *

"Này tù nhân, hãy nói cho ta nghe
ai là người đã trói buộc ngươi ?"
Người tù trả lời :
"Chính là chủ nhân tôi đó.
Tôi nghĩ rằng với sự giàu sang và uy lực
tôi có thể vượt xa tất cả mọi người
trên cõi thế,
nên tôi đã dồn tất cả tiền bạc của nhà vua
vào trong kho báu của tôi
Khi buồn ngủ không sao cưỡng nổi
tôi đã nằm lên chiếc giường
vốn dành cho lãnh chúa.
Đến khi choàng thức dậy
tôi đã là tù nhân trong kho báu của tôi".

"Này tù nhân, hãy nói ta nghe
ai là người đã rèn nên cái xích vững bền này ?"
Người tù trả lời :
"Chính tôi là người đã rất công phu
rèn cái xích này.
Tôi đã nghĩ rằng uy lực bất khả chiến thắng của tôi
sẽ có thể cầm tù tất cả trần gian
Và sẽ để cho tôi được tự do mãi mãi.
Cho nên tôi đã ngày đêm rèn cái xích này
với lửa to và búa nặng.
Khi công việc đã hoàn thành,
các mắt xích đã vững bền, đầy đủ,
tôi mới nhận ra rằng
nó khóa chặt lấy tôi".

(ĐÀO XUÂN QUÍ)

Bỏ tràng hạt đi,
Đừng hát nữa,
Đọc kinh làm gì,
Trong góc đền âm u vắng vẻ
Cửa đóng kín bốn bề,
Có ai đây
Mà anh sùng bái, anh tin ?
Hãy mở mắt nhìn
Trước mặt làm gì có Thượng đế.

Thượng đế ở xa kia,
Nơi thợ cày nai lưng
Cày đất cằn sỏi cứng.
Thượng đế ở cạnh người làm đường
Đang đập đá.
Thượng đế với họ cùng vất vả,
Dãi nắng dầm mưa,
Áo quần lấm bụi.
Này anh ơi,
Cởi phăng áo lễ,
Noi theo Thượng đế
Xuống đường vào gió bụi xông pha.

.

Nguồn giải thoát à !
Anh hòng tìm đâu ra ?
Chính Thượng đế cũng vui vẻ
Tự đem mình ràng buộc với trần thế
Và đời đời quyến luyến chúng ta.
Thôi đừng trầm tư mặc tưởng,
Cất luôn cả hoa và hương,
Quần áo rách bẩn, mặc !
Đến gặp Thượng đế thôi,
Cứ đến đứng bên Người
Trong lao động cùng cực,
Khi trán đổ mồ hôi.

1913
(CAO HUY ĐỈNH)

Vì sao ngọn đèn lại tắt ?
Tôi đã lấy tay áo tôi che gió cho ngọn đèn,
chính vì vậy mà ngọn đèn đã tắt.
Vì sao hoa lại tàn ?
Tôi ghì nó vào lòng tôi
với một tình yêu khắc khoải,
chính vì vậy mà hoa đã tàn.
Vì sao dòng suối cạn khô đi ?
Tôi đã đắp một con đê qua dòng suối,
để sử dụng cho riêng tôi,
chính vì vậy mà dòng suối đã cạn.
Vì sao dây đàn đã đứt ?
Tôi đã cố đưa một nốt cao quá sức của nó,
chính vì vậy mà dây đàn đã đứt.

*
*   *

Lòng ta ơi, xin hãy bình yên,
Hãy để cho giờ phút ra đi dịu dàng, êm ái.
Hãy xem nó là điều viên mãn
đừng xem là chuyện tử vong.
Hãy để cho tình yêu tan ra thành kỉ niệm
Và nỗi khổ đau thành tiếng hát lời ca.
Hãy để cho chuyến bay qua trời thẳm
Kết thúc trong đôi cánh xếp về trên tổ ấm.
Hãy để cho lần bắt tay cuối cùng
Cũng đáng yêu như một đóa hoa đêm.
Ôi, chung cục mĩ miều.
Xin hãy đứng yên trong giây phút
Và hãy nói lên trong im lặng,
những lời nói cuối cùng.
Ta xin cúi mình, và nâng ngọn đèn lên
Soi sáng cho người trong lúc ra đi.

*
* *

Ngày chưa tàn hẳn
hội chợ vẫn còn
cái hội chợ bên sông.
Tôi lo rằng tôi đã phung phí thời gian
và đồng bạc cuối cùng cũng mất.
Nhưng không, người anh em ơi, tôi vẫn còn lại chút gì.
Số phận chưa phải đã tước đi tất cả.

Chuyện mua bán đã xong.
Những món nợ của đôi bên cũng thanh toán cả rồi,
đã đến lúc tôi về nhà yên nghỉ.
Nhưng hỡi người gác cổng
Có phải anh hỏi tiền vào cửa đấy chăng ?
Anh đừng lo, tôi vẫn còn lại chút gì.
Số phận chưa phải đã tước đi tất cả.

Gió lặng yên như báo trước cơn giông
Và đám mây thấp ở phương Tây
Chẳng phải một dấu hiệu gì tốt đẹp.
Dòng nước âm thầm chờ đợi gió về.
Tôi vội vã sang sông
trước khi trời sập tối.

Bác lái đò ơi, chắc bác hỏi tiền !
Vâng, người anh em ơi, tôi vẫn còn lại chút gì
Số phận chưa phải đã tước đi tất cả.

Một người hành khất ngồi dưới gốc cây, bên đường cái.
Than ôi, anh ta nhìn vào mặt tôi
và ngần ngại ước mong !
Anh nghĩ rằng với những thu nhập trong ngày
chắc tôi giàu có lắm
Vâng, người anh em ơi, tôi vẫn còn lại chút gì
Số phận chưa phải đã tước đi tất cả.

Đêm thẫm dần và đường cũng vàng hơn.
Đom đóm lập lòe trong kẽ lá.
Anh là ai mà len lén theo tôi, bước chân lặng lẽ ?
A, tôi biết rồi,
Chắc anh muốn chiếm đoạt
tất cả những gì tôi đã kiếm ra.
Tôi sẽ không làm anh thất vọng !
Bởi vì tôi cũng còn lại chút gì
Và số phận không phải đã tước đi tất cả.

Tôi về đến nhà vào lúc nửa đêm.
Với hai bàn tay trắng.
Em đợi tôi ngoài cửa
với đôi mắt lo âu
lặng im và thao thức.
Như một con chim e sợ
Em bay đến lòng tôi, yêu mến nồng nàn,
Ô, Chúa ơi, tôi còn lại rất nhiều.
Số phận không phải đã tước đi tất cả.

*
* *

Bản hợp đồng cuối cùng

Buổi sáng tôi đi trên con đường, lát đá,
Và rao lên : "Nào, ai thuê tôi thì đến thuê".
Ông vua ngồi trên xe đi tới,
kiếm cầm trong tay.
Ông nắm tay tôi và bảo :
"Ta muốn thuê người bằng quyền lực của ta".
Nhưng quyền lực của y thì có gì đáng kể,
và thế là y lại đi.

Dưới trời trưa nóng bỏng
Những ngôi nhà đóng cửa đứng yên.
Tôi lang thang trên con đường nhỏ quanh co
Một ông già bước ra, mang một túi vàng.
Ông suy nghĩ rồi bảo :
"Ta sẽ thuê người bằng tiền bạc của ta".
Ông ta nhấc tiền lên, đồng này rồi đồng khác
nhưng tôi đã quay lưng.

Chiều đã xuống.
Khu vườn nở hoa đầy giậu.
Một cô gái xinh đẹp đến và bảo :
"Tôi sẽ thuê anh bằng một nụ cười".
Nụ cười của cô ta đã nhạt đi
và tan thành nước mắt,
và cô đã trở về trong bóng tối một mình.

Ánh mặt trời long lanh trên cát,
và sóng vỗ rì rào ;
Một cậu bé ngồi chơi với dăm vỏ ốc.
Cậu ngẩng đầu lên, và dường như cậu nhận ra tôi
rồi nói : "Tôi thuê anh với hai bàn tay trắng".
Và từ khi bản hợp đồng được kí chơi với cậu bé,
tôi đã thành người tự do.

*
* *

Viên quan hầu tâu với nhà Vua :
"Tâu hoàng thượng, thánh Narottam
không bao giờ chịu vào ngôi đền của
hoàng thượng.
Người ngồi dưới gốc cây, bên đường, tụng bài kinh
ngợi Chúa.
Còn ngôi đền vắng tanh không có kẻ phụng thờ.
Bọn họ chầu quanh vị thánh
như bầy ong chầu những đóa hoa sen
bỏ cả cái chum vàng đầy mật
không ngó ngàng tới nữa".

Nhà vua, bực tức trong lòng
đi đến chỗ Narottam ngồi, trên đám cỏ
Nhà Vua hỏi : "Thưa sư phụ,
Sao người lại bỏ ngôi đền có vòm cuốn bằng vàng
mà ngồi nơi đất bụi ngoài đường
để cầu khẩn lòng thương của Chúa ?"
Narottam liền nói :
"Bởi chúa Đời không ở trong đền vua".
Nhà Vua cau mày và phán :
"Ngươi biết chăng
ta đã bỏ ra 20 triệu đồng vàng
dựng cái kì quan nghệ thuật này
để thờ Chúa với biết bao lễ nghi tốn kém ?"

Narottam trả lời : "Vàng, ta biết lắm.
Chính trong năm đó
hàng nghìn dân của ngươi, nhà cửa ra tro,
đã uổng công đến trước cửa nhà ngươi
cầu xin cứu giúp

Và Chúa bảo :
Cái thứ người khốn khổ
Không thể cho đồng loại một gian lều
lại muốn xây nhà cho ta hẳn
Và Chúa đã đến ở dưới gốc cây,
bên đường cái
với kẻ không nhà.
Còn cái bong bóng vàng kia hoàn toàn trống rỗng,
Không có gì ngoài chút hơi nóng kiêu căng.
Nhà Vua giận dữ, gào lên :
"Phải rời khỏi đất ta".
Vị thánh nhân bình thản : "Được rồi
Ngươi hãy đuổi ta nơi ngươi đã từng đuổi Chúa".

*
* *

"Hỡi vầng dương,
ngoài trời xanh ra
thì trên đời này
còn vật gì có thể giữ được hình ảnh của ngươi
chăng
Giọt sương khóc lóc và than :
"Tôi mơ tưởng đến người.
Nhưng tôi thật không bao giờ hi vọng
có thể được phục vụ người.
Tôi quả là bé bỏng
thì làm sao ôm hết được người
Và đời tôi chỉ là dòng nước mắt".
Và Vầng Dương đã nói :
"Ta soi sáng cả bầu trời bao la vô tận
thế nhưng ta có thể hiến cả mình ta
cho một giọt sương bé bỏng.
Ta sẽ biến thành một ánh lửa cỏn con
chiếu tỏa khắp mình ngươi.
Và cuộc đời bé bỏng của ngươi
sẽ là một giọt cười hoan hỉ".

*
* *

Ta đã quá tin vào tài sản của mình
và lơ đễnh không hiểu gì giá trị của em.
Ngày tiếp theo ngày,
rồi đêm tiếp theo đêm
mang tặng phẩm của em về đặt dưới chân ta.
Và khi chúng được chuyển về kho
ta chỉ đưa mắt nhìn qua, không để ý.
Cỏ mật tháng Tư đến cộng thêm hương vị
vào bấy nhiêu tặng phẩm của em,
Và trăng tròn trong những đêm thu
đem ánh sáng đến mơn man chúng nữa.
Em thường để tóc đen của em trải lên gối ta như
một dòng nước lũ.
Mắt em bơi trong lệ,
khi em nói cùng ta :
"Hoàng thượng của em ơi, cống vật của em gửi
đến người thực nghèo nàn, thảm hại ;
Em những muốn hiến dâng cho người nhiều
hơn nữa,
nhưng chẳng còn gì hơn nữa để hiến dâng"

120 THƠ TAGOR

Ngày tiếp theo ngày,
đêm tiếp theo đêm
nhưng hôm nay, em chẳng còn đây nữa
Cuối cùng, ta đến mở cửa kho
và lấy ra chuỗi ngọc
từ tay em đã về đến cổ ta.
Lòng kiêu hãnh của ta trước kia lạnh nhạt
nay hôn xuống bụi đường
nơi còn lại dấu chân em.
Hôm nay ta có em rồi, thực sự
bởi nỗi buồn của ta
đã trả được giá tình em.

*
*   *

Tôi đã được hưởng phúc lành
trong cuộc đời này Mĩ lệ.
Tôi đã được nếm vị thiêng liêng
trong chiếc vại tình thương của nhân loại .
Và sầu muộn, không mấy ai chịu nổi,
vẫn nhìn thấy tôi không hề bị tổn thương,
tâm hồn tôi bất khuất.
Và cái ngày tôi cảm thấy bóng đen của thần chết
đến gần đe dọa tôi
thì chuyện hãi hùng thất bại
là chẳng phải của tôi đâu,
Những con người vĩ đại
trên quả Đất này
vẫn dành mãi cho tôi tình thương của họ.
Những lời bất tử của họ
tôi vẫn còn giữ mãi trong tim tôi
Tôi đã chịu ơn của vị Chúa Đời :
và tôi sẽ ra đi
với những lời cảm tạ.

28-1-1941

*
* *

Suốt chiều sâu của bao nhiêu thời đại
những đoàn người đi qua một Quá khứ dài
với tốc độ kiêu căng xâm lược.
Đế quốc - đói Pathan đã tới
cùng với lũ Mughal :
Những bánh xe chiến thắng
phủ bụi khắp mặt đường ;
những lá cờ chiến thắng tung bay ;
Nhưng hôm nay, trên con đường trống rỗng
tôi chẳng thấy dấu vết vào của chúng.
Và khoảng trời trong xanh
mỗi sáng, mỗi chiều
đời này qua đời nọ,
vẫn nhuộm ánh mặt trời
sớm tối
xuống lên.

Lại cũng trong quãng trống kia
dọc theo con đường bọc sắt
từng lũ từng đoàn
những người Anh có nhiều uy lực
ngồi trong xe thở ra hơi lửa rực,
gieo rải khắp nơi năng lượng của mình.

Dòng thời gian lại cũng sẽ chảy qua con đường
của họ,
quét sạch những thứ lưới xâm lăng mở mang
bờ cõi.
Quân đội của họ, chở theo hàng hóa,
sẽ không còn dấu vết nào để lại đằng sau
trên con đường trống rỗng của mảnh đất đầy sao.

Khi đưa mắt nhìn lên cõi trần này
Tôi được thấy những đám đông, tầng tầng,
lớp lớp,
tới lui náo nhiệt
trên các nẻo đường
đời này qua đời khác.
Tập hợp nhau từng lũ, từng đoàn,
vì những đòi hỏi hàng ngày thôi thúc
trong khi sống và trong khi chết.
Họ, luôn luôn
chèo lái trên sông
Họ vẫn luôn gieo, gặt trên đồng,
Chiếc quyền trượng của nhà vua đã gãy
Và trống trận không còn vang dội nữa ;

Những trụ đài chiến thắng vỡ tung
quên hẳn đi ý nghĩa của mình ;
Những vũ khí còn giây vết máu
Những cặp mắt đỏ ngầu
Những mặt mày hung dữ
giấu chuyện của chúng vào những sách trẻ em.
Họ tiếp tục làm,
trên biển cả, trên triền sông
ở Penjab, ở Bombay, Gurat.
Hàng triệu tiếng rì rào dồn dập
suốt ngày đêm, nghe tựa sấm vang
làm cho cõi đời vĩ đại này
thêm rộn ràng sống động.
Những nỗi buồn, vui tăng trưởng
hòa vào trong tiếng hát ngợi ca đời.
Họ vẫn tiếp tục làm
trên cảnh hoang tàn của trăm ngàn đế quốc.

13-2-1941
(ĐÀO XUÂN QUÍ)

Khi cuộc tạo thiên lập địa còn mới tinh khôi.

Và những vì sao nhấp nháy ánh đầu tiên sáng ngời

Hội họp ở trên trời, các thần thánh cùng nhau ca hát :

- Ôi bức tranh hoàn toàn kiệt tác !

Ôi nguồn vui tinh khiết vô ngần !

Bỗng tiếng kêu của một vị thần :

"- Dường như ở đâu đây có một nơi đứt quãng trong xâu chuỗi chói lòa ánh sáng và dường như một vì sao lạc mất đâu rồi".

Đứt dây vàng, đàn của họ im hơi :

tiếng hát lặng dừng, trong kinh hoàng họ òa lên khóc :

"- Hẳn thế, cái ngôi sao lạc mất

Chính đó là ngôi sao đẹp nhất trên đời,

nó là vinh quang của tất cả các bầu trời !"

Và từ đấy họ kiếm tìm không nản,

truyền cho nhau những lời than vãn :

"- Ôi nguồn vui độc nhất của cuộc đời hẳn mất rồi theo chiếc sao rơi !"

Nhưng, ban đêm thẳm cùng, lặng lẽ, tinh tú mỉm cười và cùng nhau thầm thì :

"- Tìm làm chi, chỉ phí công thôi !

Đâu đâu cũng là một kiệt tác không đứt không lơi".

(YẾN LAN)

Đến khi tôi đi khỏi cuộc đời này,

Tôi ước đây là lời tôi từ biệt :

- Rằng không gì hơn được, cảnh tôi đã thấy nơi đây.

Tôi đã nếm - mật ngọt ngào thầm kín

của đóa sen nở bày - trên biển rào ánh sáng,

Và thế là tôi đã được rạng soi ;

Tôi ước đây là lời từ biệt của tôi.

Tôi đã vui trong cái lâu đài hình sắc vô biên

và ở đó tôi đã thấy được Kẻ không hình sắc.

Tứ chi với toàn thân tôi rung động

do Kẻ không sờ được - đụng vào người.

Ôi ! hãy đến đây, nếu lúc cuối cùng phải đến

Và tôi ước đây là lời từ biệt của tôi.

(XUÂN DIỆU)

Tự do

Tổ quốc tôi ơi ! Tôi đòi hỏi cho Người được tự do. Tự do là tiêu diệt con ma "sợ" ám ảnh Người trong những cơn mê hoảng.

Tự do là trút phăng gánh tuổi đời ngàn năm đè đầu, gập lưng, làm mù mắt Người, không cho Người thấy tương lai đang vẫy gọi.

Tự do là chặt đứt xích xiềng "mê muội" giam hãm Người trong đêm tối im lìm, khiến Người không tin cả ngôi sao chỉ cho mình con đường gập ghềnh của chân lí.

Tự do là đừng để thuyền "số mệnh" quay cuồng, hèn nhát căng buồm trôi theo gió mịt mù vô định, và nhường tay lái cho thần chết khô cứng lạnh lùng.

Tự do là không thèm sống nhục trong cảnh bù nhìn, múa may theo những vòng dây thép vô tri và lặp lại các trò theo thói quen mù quáng, như những con rối ngoan vâng theo người biểu diễn để múa may nhại đời.

1922

*

* *

Bạn ơi, đến đây, đừng nao lòng,
Hãy bước xuống trên trái đất cằn khô.
Đừng hái mộng trong bóng tối.
Bão táp rung chuyển trời,
Chớp sáng lòe quật vào giấc ngủ.
Hãy bước xuống hòa vào đời bình dị.
Màng ảo tưởng xác xơ rồi,
Hãy náu mình giữa những tường đá nhám.

1886

*
*   *

Tôi sung sướng được sinh trưởng trên đất nước này và được may mắn yêu đất nước.

Đất nước không có ngọc ngà của hoàng hậu, cũng chẳng hề chi. Chỉ cần nguồn sống của tình yêu đất nước là đủ quí cho tôi rồi.

Hương nồng ngát từ hoa đất nước là món quà quí nhất tặng tim tôi. Và tôi biết không có nơi nào trăng rọi mà khiến tình yêu lai láng trong lòng tôi như trên đất nước.

Ánh sáng đầu tiên chiếu vào mắt tôi là từ mây trời đất nước ; hãy cho ánh sáng ấy hôn mắt tôi trước khi nó nhắm đến muôn đời.

1905

*
*   *

Cầu trời cho đất và nước, cho hơi gió và hoa quả của quê hương tôi ngọt ngào.

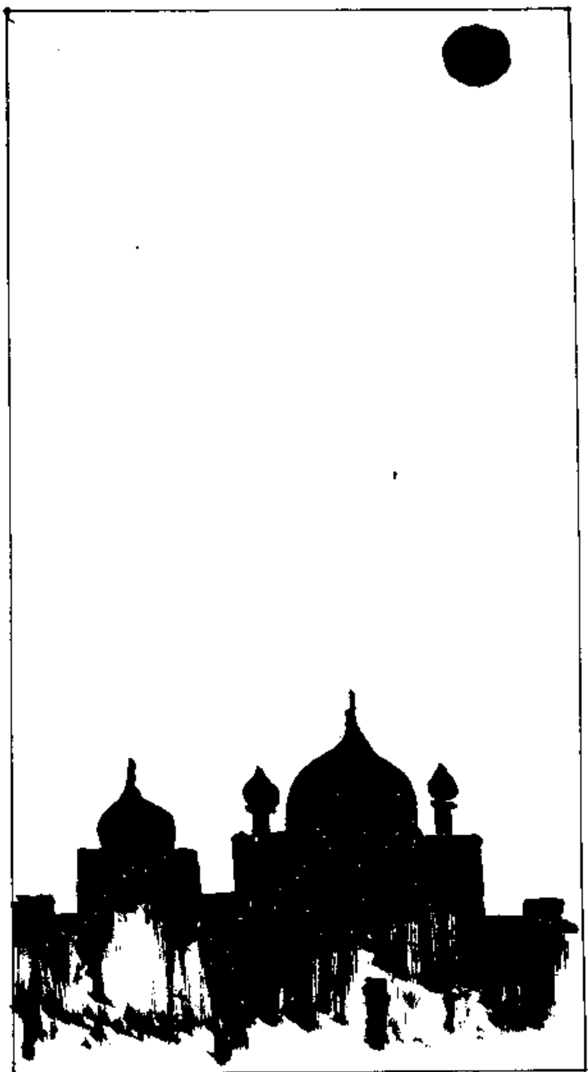
Cầu trời cho nhà và chợ của quê hương tôi đông đúc, cho rừng núi và đồng ruộng của quê hương tôi tốt tươi.

Cầu trời cho lời hứa và hi vọng cho việc làm và lời nói của quê hương tôi chân thành.

Cầu trời cho cuộc đời và lòng trai gái của quê hương tôi chan hòa làm một.

1905
(CAO HUY ĐỈNH)

*
* *

Cuộn cuộn và trong vắt, con sông Giumna chảy qua thung lũng, bờ cao lởm chởm ;

Những quả đồi rợp bóng cây, chằng chịt suối, vây quanh dòng sông.

Gôvinda, nhà thuyết pháp vĩ đại người Sikh, đang ngồi trên tảng đá và đọc sách kinh, vừa lúc ấy Ragunnát, đồ đệ của ông, tự kiêu về của cải của mình, nghiêng mình trước thầy và bạch :

"Kính dâng thầy chút lễ mọn, dám mong thầy nhận cho".

Và anh ta đặt trước mặt thầy một đôi vòng vàng nạm ngọc rất quí.

Nhà thuyết pháp cầm một chiếc, lấy ngón tay quay tròn, và các viên ngọc kim cương lóe ra những chớp sáng.

Thình lình chiếc vòng tuột khỏi tay, lăn theo bờ, rơi tận xuống sông.

"Chao ôi !" Ragunnát la lên, và nhảy xuống dòng nước chảy

Nhà thuyết pháp lại cúi xuống đọc sách, và dòng nước giữ kín vật vừa cướp được, cứ tiếp tục trôi xuôi.

Ngày đã tàn khi Ragunnát trở lại với thầy, mệt mỏi và ướt thấm.

Thở chẳng ra hơi, anh thưa với thầy : "Con vẫn cứ có thể tìm lại được, nếu thầy chịu chỉ cho con nơi chiếc vòng rơi xuống".

Bấy giờ nhà thuyết pháp, giơ cao chiếc vòng còn lại, ném xuống sông vừa nói : "Nó rơi chỗ kia kìa".

(TẾ HANH)

Chiếc kèn đồng nằm trong đất bụi

Gió mệt rồi, ánh sáng cũng chết

Ôi ! Cái ngày tai ương

Hãy đến đây, hỡi các chiến binh đang mang những lá cờ và các anh, những ca-công với những bài ca đánh trận !

Hãy đến đây, những người viễn hành mộ đạo, đang hối hả trên những con đường.

Chiếc kèn đồng nằm trong đất bụi và đợi chúng ta.

Tôi đang đi đến đền, với những lễ vật buổi chiều :

Tôi tìm một chốn nghỉ ngơi sau công việc lấm láp ban ngày ;

Tôi đang ước một chất thơm rịt các vết thương của mình và một thứ nước cành dương gột cho áo quần nhem nhuốc,

giữa khi đó thì tôi tìm thấy chiếc kèn đồng của người nằm trong đất bụi !

Với tôi chẳng phải là đã đến giờ thắp ngọn đèn chiều ?

Đêm chẳng phải đang ngâm bài hát ru với các vì sao ?

ơi em, đóa hồng màu đỏ huyết, những bông hoa buồn ngủ của tôi đã tái nhạt và đã héo tàn !

Tôi biết rằng những lầm lạc của tôi đã qua và những món nợ của tôi đã trả, giữa khi đó thì tôi tìm thấy chiếc kèn đồng nằm trong đất bụi.

Hãy đập vào trái tim li bì của tôi bằng cái thanh xuân thần diệu của người !

Niềm vui sống của tôi hãy cháy lên đi như một ngọn lửa !

Những mũi tên của rạng đông hãy xuyên trái tim của đêm tối ! và một nỗi rùng mình lo lắng hãy lay động sự mù quáng và sự ù lì.

Tôi đã đến để nâng chiếc kèn đồng của người ra khỏi đất bụi.

Giấc ngủ không còn ở trong tôi nữa - tôi sẽ cất bước giữa vô vàn mũi tên.

Một số người, ra khỏi nhà mình, sẽ chạy đến bên tôi - một số khác sẽ rên rẩm.

Những kẻ khác nữa, giữa giấc ngủ của họ, sẽ xao động và sẽ kêu lên trong những cơn mơ đau đáu.

Vì đêm nay chiếc kèn đồng của người sẽ vang vang.

Tôi đã xin người sự yên ổn và tôi chỉ nhận được nhục nhằn.

Giờ đây tôi đứng trước người - hãy giúp tôi mặc bộ áo giáp !

Những đòn khủng khiếp của tai ương hãy làm bật lên những ngọn lửa của đời tôi !

Và trái tim tôi, trong nỗi khổ đau, hãy thúc lên một hành khúc chiến thắng !

Khi đó, với đôi tay trần trụi của tôi, tôi sẽ cầm lấy chiếc kèn đồng của người.

(HUYỀN KIỀU)

Những kẻ đi trên đường kiêu hãnh,
Chà đạp đời hèn dưới gót đanh,
Trên cỏ nõn dấu giày còn in máu;
Hỡi Thượng đế,
Mặc cho họ khoái trá, ngợi ca Người
Vì hôm nay là ngày của họ.
Riêng tôi, cảm ơn Trời đã ban số
Sống với người đau khổ kém hèn
Bị Cường quyền đè lưng, không dám nói,
Bưng mặt nghẹn ngào thổn thức trong đêm,
Vì đêm Trời thẳm sâu và bí hiểm
Đã nghe mạch sầu thôi thúc dồn mau,
Và từng tiếng nguyền rủa được ghi sâu
Trong bầu im lặng mênh mông của Chúa,
Ngày mai hẳn là của người khốn khổ.

Mặt trời ơi !
Hãy mọc trên trái tim còn rướm máu
Cho trái tim thành hoa nở bình minh,
Bắt đuốc lễ tửu thần kiêu hãnh
Phải cháy tàn ra tro lạnh âm u.

*
*   *

Tôi không biết Đức Vua tôi,
Vì vậy mỗi lần Đức Vua thúc thuế,
Tôi dám nghĩ rằng mình nên trốn đi,
Để lại nợ nần chưa giả được.

Tôi đi trốn và trốn xa,
Trốn trong lao động ngày và những giấc mơ đêm,
Nhưng Đức Vua vẫn thúc tôi,
Bám riết tôi theo từng hơi tôi thở,
Vì vậy tôi hiểu rằng tôi được Đức Vua biết tới
Và của riêng tư, tôi chẳng có gì
Giờ tôi đành chỉ còn ao ước :
Đem toàn thân mình đặt dưới chân Vua
Để được quyền chiếm chỗ trong Vương quốc.

1915

* * *

Con rắn mù quằn quại trong hang tối,
Không biết gì đến mắt ngọc trên đầu,
Cũng không biết ánh mặt trời sáng chói,
Tổ quốc ta là rắn, khác gì đâu !
Hỡi Vương thần hạnh phúc và công lí
Mắt ngọc thần đã gắn trên Quốc huy
Mà lòng tôn kính nào ai đã hiểu,
Nào ai biết ánh thiên thần kì diệu !
Lòng quê hương triền miên nặng u sầu,
Mãi nhớ tuổi đời thầm khóc thương đau !
Gương thần vĩ đại cất trong tâm trí
Đã vỡ tan tành hóa bụi từ lâu !
Hỡi thượng đế !
Cũng vì thế mà dân lành đất nước
Chiêm ngưỡng thần, không dám ngước mắt lên !
Việc lớn vô cùng, sao nỡ lãng quên :
Thuyền đủ sức cho triệu người qua bến,
Mong vượt trùng dương, sao đập nát thuyền ?

1905

*

Chúng ta còn ở đâu ?
– xa - xa lắm
Nơi thành cổ u sầu,
Trong ngôi chùa đổ nát
Đã rạn nứt tường vôi,
Hương tàn và khói lạnh,
Đèn tắt từ lâu rồi !
Chúng ta hàng nghìn người
Ở đây như nô lệ ;
Khi chủ vung tay chỉ,
Trùng mắt và cau mày,
Thì cúi mặt gục đầu,
Run sợ bước theo nhau ;
Và càng dúm lưng lại,
Thấy bóng mình lê dài,
Lại càng thêm run sợ,
Trong hoàng hôn tối mờ,
Dưới mái lều xác xơ,
Những tâm hồn u uất
Còn lo lắng nghi ngờ
Đến muôn ngàn đau khổ

Cứ mỗi bước chân đi,
Lại càng thêm run sợ,
Như chui vào đất bùn,
Làm ô danh Thượng đế !
Mất chúa là mất mẹ,
Như đứa trẻ bồ côi
Sống bơ vơ chìm nổi !

1905

*
* *

Đến ngày Thần Chết gõ cửa, anh định hiến gì cho thần ?

Ồ, tôi sẽ tặng cho vị khách một mâm đầy cuộc sống của tôi - không đời nào tôi để khách ra về tay không.

Nho ngọt của mọi ngày thu và đêm hè của tôi, và mọi thứ gì tôi thu góp được trong đời bận rộn, tôi sẽ đem hiến cả cho Thần Chết trong phút cuối cùng của tôi khi thần đến gõ cửa.

191

*
* *

Raiđa, người phu quét rác bẩn

Raiđa, người phu quét rác bẩn ngồi lặng yên, trong tâm hồn thấy trống trải. Lòng Raiđa thầm kín bỗng cất tiếng hát ngân vang tận trái tim nàng công chúa Đali.

Nước mắt nàng giàn giụa, ý nghĩ nàng phiêu đãng miên man quên cả chuyện hàng ngày. Rồi nàng gặp Raiđa và được chàng đưa đường về chầu Thượng Đế.

Thầy tu Bà-la-môn già của vua kết tội nàng đã phạm lễ giáo thiêng liêng, đi nâng khăn sửa túi cho tên cùng đinh phi đạo !

.

Nàng công chúa trả lời : "Thầy Bà-la-môn ơi, trong lúc thầy cố thắt dây tập tục cho chặt hơn, tình yêu vàng ngọc đã rơi ra ngoài mà thầy không biết ; và chính chồng tôi có lòng khiêm tốn thần thánh đã nhặt tình yêu vàng ngọc lên từ đất bụi.

"Thầy cứ việc kiêu ngạo thắt dây nữa đi cho thỏa thích, thắt bao nhiêu nút nữa cũng là vô nghĩa. Thầy cứ việc chà xát trái tim khắc khổ của thầy nữa đi. Còn tôi, người con gái hành khất, tôi vẫn sung sướng nhận của yêu, nhận quà mọn dính bụi của chồng tôi là người phu quét rác bẩn".

1922

*

* *

Anh hề

Đức vua ngồi im, giận dữ. Vị tướng đến trước mặt cúi lạy và tâu rằng - "Làng mạc bị tàn phá, đàn ông chết vùi chết dập, đàn bà ru rú trong lều tối, khiếp sợ không dám khóc to."

Vị cao tăng đứng dậy chúc mừng Vua rồi hô lớn :

– "Thánh thượng ngàn năm giữ đạo trời."

Nghe vậy, anh hề (1) phá lên cười, khiến cả triều đình giật mình. Vua cau mày sa sầm mặt.

Quan tể tướng nói : - "Ngôi báu rạng rỡ là nhờ chí cao của Thánh thượng và phúc trời."

Anh hề càng cười to. Vua quát : - "Đây không phải chuyện đùa !".

Anh hề nói : "Trời dội phúc lành xuống đầu thánh thượng như mưa. Còn thần đây, nhờ trời chỉ một điều phúc là biết cười."

"Điều phúc ấy là cái chết của mày". Vua giơ tay phải tuốt kiếm vung lên.

Nhưng anh hề vẫn đứng thẳng, vẫn cười, cho đến khi không cười được nữa.

Bóng ghê rợn trùm lên cả triều đình ; vì ai cũng nghe tiếng cười ấy vang dội đến tận Thiên cung thăm thẳm im lìm.

1922

---

(1) Người luôn luôn ở bên cạnh Vua để làm vui cho vua

Số mệnh ơi,
Sao tước mất nữ quyền của ta,
Quyền táo bạo xâm đoạt của đời những ưu thưởng
Với mãnh lực oai hùng của riêng ta,
Ta không chịu quay nhìn khoảng trống
Để chờ may rủi giáng lên đầu ta,
Với quả héo sau chuỗi ngày mong mỏi chán ngán.
Đừng thương ta,
Cứ ném ta thẳng vào nơi tối hiểm nghèo,
Để ta đem toàn thân giành nguồn quí
Cất giấu sau vùng cấm địa rải chông gai..
Không đời nào ta lẩn trốn vào buồng dâu
Với đôi kiềng chân rụt rè kêu lẻng xẻng
Trong bóng tối âm u ;
Không, ta hiên ngang xông pha vào chốn hiểm nghèo
Đầy tuyệt vọng của tình yêu,
Trong bể cồn cuộn sóng,
Nơi bão táp cuồng say
Giật ngay chiếc khăn trùm trên mặt ta
Là phận héo hon của đàn bà :
Và giữa tiếng chim bể rùng rợn, nhức nhói,
Giọng ta truyền chiến lệnh vang vang :
"Anh là của riêng em".

1928

*
*   *

Tín đồ Phật giáo

Trống chiến tranh dồn thúc
Loài người dúm mình sợ hãi và nghiến răng.

Trước khi xông ra lượm thịt người tươi sống,
Nộp vào kho lương của thần chết,
Chúng vào chùa Phật
Cầu Đấng từ bi ban phước lành,
Trong lúc trống vẫn dồn thúc
Và đất chuyển rung.

Chúng cầu mong thắng lợi.
Vì phải chặt đứt những dây mối của tình yêu
Và gây tiếng gào khóc than van trong các buổi
hội hè,
Phải cắm cờ trên đống tro nhà cháy tan hoang,
Phải phá những trung tâm văn hóa, những điện
thờ Mĩ lệ ;
Phải vạch từng dòng màu đỏ
Lên đồng xanh, lên chợ đông vui,
Vì vậy nên chúng vào chùa Phật
Cầu Đấng từ bi ban phước lành,
Trong lúc trống vẫn dồn thúc
Và đất chuyển rung.

Chúng muốn điểm từng hồi kèn đắc thắng
Khi hàng ngàn người chết, hàng ngàn người
què quặt
Chúng sẽ cười rú lên như ma quỉ
Khi thấy đàn bà con trẻ tay rụng chân rời,
Chúng cầu mong được mờ ám tâm linh
Bằng điều phản chân lí,
Được đầu độc hơi thở ngọt ngào của trời đất, vì vậy mà chúng vào chùa Phật cầu Đấng Từ Bi ban
phước lành,
Trong lúc trống vẫn dồn thúc
Và đất chuyển rung.

1937

*
* *

Không, các bạn ơi, tôi sẽ không bao giờ là thầy tu khổ hạnh, dù các bạn có nói gì chăng nữa.

Tôi sẽ không bao giờ là thầy tu khổ hạnh, nếu nàng chẳng thề thốt gì với tôi.

Tôi đã quyết định chắc chắn rằng nếu tôi không thể tìm được một nơi náu mình râm mát và một người bạn tu hành thì tôi không bao giờ làm thầy tu khổ hạnh.

Không, các bạn ơi, tôi sẽ không bao giờ rời bỏ mái ấm nhà vui và lánh mình vào chốn rừng cô tịch, nếu chẳng có tiếng cười vui ròn rã trong bóng âm vang, nếu chẳng có một tà áo vấn màu cam nào phất phơ trước gió ; nếu chẳng có những lời thì thầm thấm sâu vào trong bầu im lặng của rừng cây.

Tôi sẽ không bao giờ là thầy tu khổ hạnh.

1914
(CAO HUY ĐỈNH)

Ơi Trái đất, mẹ u buồn nhẫn nại

Của cải mẹ mênh mông nhưng không phải vô cùng.

Vất vả rất nhiều mẹ nuôi nấng đàn con.

Nhưng những thức ăn, dùng hiếm quá

Những thú vui cho chúng con không bao giờ toàn mĩ

Những đồ chơi mẹ cho đàn con nhỏ quá mong manh

Mẹ không thể nào thỏa mãn những khát vọng không cùng ; có phải vì thế chăng mà con từ bỏ mẹ ?

Nụ cười mẹ tối sầm vì đau khổ, trong mắt con êm ái làm sao.

Tình mẹ yêu con không bến bờ nào, thấm thiết với lòng con lắm lắm.

Vú của mẹ nuôi chúng con bằng đời sống, không phải bằng cái bất tử viển vông ; bởi mẹ hằng thức giữ chúng con.

Từ bao thế kỉ, mẹ tạo bao nhiêu hòa sắc, hòa âm, nhưng thiên đường của mẹ chỉ mới là tờ phác

thảo u buồn.

Những mĩ phẩm mẹ tạo nên đều bao phủ đám sương mù nước mắt.

Con sẽ rót lời ca con trong tim mẹ hiền lặng ngắt, rót tình con trong tình mẹ bao la.

Con sẽ tôn thờ mẹ bằng lao động con làm ra.

Con đã thấy nét dịu hiền trên khuôn mặt và con yêu thương vầng bụi thảm thương.

Ơi Trái đất mẹ hiền !

1914

*

* *

Trong lâu đài thế giới
một cọng cỏ tầm thường
hòa trong ánh thái dương
trong ánh sao đêm tối,
trên cùng một thảm lá xanh
Cũng như thế, trong trái tim vũ trụ,
những lời ca của ta
cũng giành một chỗ
như khúc nhạc của mây, rừng
Nhưng ngươi, hỡi thằng trọc phú
sự giàu có của ngươi không hề tham dự
mảy may vào vẻ oai phong trầm lặng
của mặt trời vàng vui tươi,
không mảy may tham dự vào vẻ dịu dàng
của những ánh trăng mơ mộng
Lộc trời bao trùm vạn vật, nhưng không hề trái
tới thứ nhà ngươi.

Và, khi thần chết hiện ra,
của cải nhà ngươi tàn úa, tiêu ma
sụp đổ xuống thành tro bụi.

1914

(NGUYỄN HẢI TRÙNG)

Tiếng Người gọi vang khắp các nước trên
hoàn cầu.
Bên ghế Người nhân loại đã quây quần đông đủ.
Thời cơ đến rồi,
Nhưng Ấn Độ ở đâu ?
Hay Nàng còn giấu mình lê gót tận đàng sau ?
Người hãy cho Nàng cất gánh đi lên cùng tất cả,
Hãy gửi lời thắng lợi chúc Nàng,
Hỡi Thượng đế muôn đời anh minh !

Những ai bất chấp gian khổ, đã vượt cái chết hung
tàn, đã đập tan nhà tù ảo tưởng.
Thời cơ đến rồi,
Nhưng Ấn Độ ở đâu ?
Cánh tay Nàng uể oải ngượng ngùng
Ngày đêm Nàng vô dụng, thiếu nguồn sống
tươi vui ;
Xin Người ban cho Nàng hơi sống,
Hỡi Thượng đế muôn đời anh minh !

Thời đại mới nở vầng dương sớm.
Trong đền Người ngập kẻ dâng hương,
Thời cơ đến rồi,
Nhưng Ấn Độ ở đâu ?
Nàng nằm dài trên vũng bùn nhục nhã, không có
ghế ngồi.

Xin Người rửa nhục cho Nàng.
Dành cho Nàng một chỗ ngồi trong
Cung Nhân loại.
Hỡi Thượng đế muôn đời anh minh !
Trên những nẻo đường thế giới, rầm rộ bánh
xe Người.
Du khách chen chúc đi, hát rung chuyển trời.
Thời cơ đến rồi,
Nhưng Ấn Độ ở đâu ?
Cửa đóng kín trong nhà Nàng cổ xưa tiều tụy,
Hi vọng Nàng mong manh, lòng Nàng chìm trong
yên lặng
Xin Người truyền tiếng nói cho những người con
câm của nàng

Hỡi thượng đế muôn đời anh minh !
Nhiều dân tộc đã thấy mình mạnh mẽ
Trong gân cốt, trong buồng tim.
Đã mang đầy sức sống, không phải lo sợ hoài.
Thời cơ đến rồi,
Nhưng Ấn Độ ở đâu ?
Xin Người đánh tan mối tuyệt vọng và sự hoài
nghi của Nàng !
Xin cứu Nàng khỏi ghê sợ bóng mình đeo đuổi,
Hỡi Thượng đế muôn đời anh minh !

1917

*

Himalaya ơi, từ thuở thế giới còn thơ, lọt lòng đất rách nát, Người vươn cao từng ngọn từng ngọn, tung lời thách nóng hổi lên mặt trời. Rồi đến lúc cần, Người tự bảo : "Thôi đừng cao hơn nữa !", và lòng kiêu hãnh của Người đang say sưa theo mây vờn phóng khoáng, tìm được biên giới, bỗng dừng lại chào Vô tận. Ấy là lúc Nàng Đẹp thoải mái đùa vui trên ngực Người, và Đức Tin gọi muôn chùm hoa tưng bừng xúm xít quanh Người.

Người sống một mình như nhà bác học, trên gối mở ra cuốn sách cổ có vô vàn trang đá. Tôi không biết trong đó ghi truyện gì ? Phải chăng là vở kịch Thần Ghê rợn ngỏ tình với Nang Yểu điệu ? Phải chăng là truyện Thần Khổ hạnh muôn đời kết duyên với Nàng Yêu ?

1922

*
* *

Châu Phi

Thời mông muội, trong bóng mờ xa xưa,
Lúc Thượng đế đang bực mình với công trình
sáng tạo,
Lắc mạnh đầu, không thỏa những cố gắng ban sơ,
Thì châu Phi ơi,
Một làn sóng nóng vội
Cướp giật Người ra khỏi lòng phương Đông,
Rồi cất giấu Người ở một nơi rậm rạp âm u
Có những cổ thụ khổng lồ canh giữ.
Ở đó Người gom góp dần
Những điều bí hiểm, mịt mùng của cảnh
hoang vu
Trong những hầm sâu tối của tâm tư
Người thuộc làu những tên sông núi khó đọc,
Và tạo hóa dùng phép thần bí hiểm gợi lên trong
trí Người
Những thuật lạ từ bên ngoài ý thức
Người trá hình kì quái để chế giễu sự khiếp kinh,
Người tự làm cho mình ghê rợn
Khiến sự ghê rợn cũng phải qui phục Người.

Người được che kín dưới một màn đen xám.
Khiến cho kẻ mù quáng không thấy rõ nhân cách
của Người
Mà đem lòng khinh miệt.
Bọn đi săn đánh bẫy bắt Người ;
Tính hung dữ của chúng sắc hơn cả răng nanh chó
sói của Người ;
Lòng kiêu căng của chúng mù quáng hơn cả những
góc rừng âm u của Người,
Chúng hợm mình là văn minh mà tham lam
man rợ,
Tự vạch trần bộ mặt vô nhân đạo, trâng tráo
làm sao !
Người nức nở và tiếng khóc của Người tắc nghẽn,
Máu và nước mắt nhầy nhụa cả đường rừng,
Trong lúc giày đinh của bọn cướp
Để lại những vết sẹo trên trang sử nhục của Người.
Vượt qua biển cả, từ thành thị đến làng quê
của chúng,
Chuông nhà thờ mãi mãi ngân vang,
Những em bé êm giấc trong cánh tay mẹ,
Những nhà thơ dâng lời cho Mĩ lệ.

Hôm nay ở phương trời Tây,
Chiều tà ngột ngạt trong bụi mù gió lốc,
Con thú dữ trườn ra ngoài hang tối,
Gầm thét lên ghê rợn khai tử cho ngày.
Hãy đến đây, hỡi nhà thơ của giờ tận số,
Đến trước người thiếu phụ bị giày vò,
Hãy cầu xin nàng ân xá,
Và xem đó là một lời trịnh trọng cuối cùng,
Giữa cơn cuồng say của một lục địa ốm.

1937
(CAO HUY ĐỈNH)

MỤC LỤC

THI CA THẾ GIỚI CHỌN LỌC

Thơ R. TAGOR

Chịu trách nhiệm xuất bản :
MAI THỜI CHÍNH

Biên tập : NGUYỄN CÔNG BÌNH
Sửa bản in : TUẤN MINH
Bìa & minh họa : VĂN NGUYỄN
Thực hiện : TRẦN TUẤN

In 1.000 cuốn, khổ 10 x 18 cm tại Xí nghiệp In số 4. Đăng kí KHXB số: 57/1348 do Cục Xuất bản cấp ngày 6/10/2003. Giấy trích ngang số: 172/TN/XBTN cấp ngày 13/10/2003. In xong và nộp lưu chiểu quí 1 năm 2004.

thi ca thế giới chọn lọc

Victor Huygô - S.Bôđơler
G.G.Bairơn - Henrích Hainơ - A.X.Puskin
M.Iu.Lermôntốp
A.Blôk - Xandor Pêtôfi - Nazim Hikmét
R.Tagor - Xergây Exênhin
Nicôla Ghiden
Yanít Rítxốt
Oan Uytman - Raxun Gamzatốp
Lí Bạch - Đỗ Phủ
Khuất Nguyên - Bạch Cư Dị
Thơ Đường

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

trân trọng giới thiệu

Giá: 9.